VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra cestovního ruchu

Městská památková rezervace a její regenerace – Štramberk – postoje návštěvníků a turistů

bakalářská práce

Autor: Klára Kittlerová

Vedoucí práce: RNDr. Mgr. Stanislava Pachrová, Ph.D.

Jihlava 2015

Copyright © 2015 Klára Kittlerová

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Tolstého 16, 586 01Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce:	**Klára Kittlerová**
Studijní program:	Ekonomika a management
Obor:	Cestovní ruch
Název práce:	**Městská památková rezervace a její regenerace – Štramberk - postoje návštěvníků a turistů**
Cíl práce:	Analyzovat postoje návštěvníků a turistů k městské památkové rezervaci Štramberk a zhodnotit význam MPR pro cestovní ruch města. Na základě dotazníkového šetření sestavit profil návštěvníka Štramberku.

RNDr. Mgr. Stanislava Pachrová, Ph.D.

vedoucí bakalářské práce

RNDr. Eva Janoušková, Ph.D.

vedoucí katedry

katedra cestovního ruchu

Abstrakt

KITTLEROVÁ Klára: Městská památková rezervace a její regenerace – Štramberk - postoje návštěvníků a turistů. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Katedra cestovního ruchu. Vedoucí práce RNDr. Mgr. Stanislava Pachrová, Ph.D. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář. Jihlava 2015. 51 stran.

Cílem této práce je analyzovat postoje návštěvníků a turistů k městské památkové rezervaci Štramberk a zhodnotit význam MPR pro cestovní ruch města. Na základě dotazníkového šetření sestavit profil návštěvníka Štramberku.

Klíčová slova

Cestovní ruch, městská památková rezervace, program regenerace, Štramberk, návštěvník, turista

Abstract

KITTLEROVÁ, Klára: The Urban Conservation Area and Its Regeneration - Štramberk - Attitudes of Visitors and Tourists. Bachelor work. College of Polytechnics Jihlava. Tourism department. The work supervisor RNDr. Mgr. Stanislava Pachrová, Ph.D. Qualification degree: bachelor. Jihlava 2015. 51 pages.

The main purpose of this thesis is to analyse attitudes of visitors and tourists to the declaration of the Urban conservation area in the city of Štramberk and to evaluate its importance for tourism and the city regeneration. On the basis on the questionnaire survey to compile profile of the Štramberk visitors.

Key words:

Tourism, urban corversation, regeneration, Štramberk, visitor, tourist

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „**AZ**“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ .

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše) z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne

.....

Podpis

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce RNDr. Mgr. Stanislavě Pachrové, Ph.D. za pomoc a její cenné a přínosné rady a připomínky, bez kterých bych tuto práci nenapsala. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří mi ochotně poskytli užitečné informace, a podíleli se tím na vypracování mé bakalářské práce.

Obsah

1 Úvod 12

2 Teoretická část 13

2.1 Štramberk – základní údaje 13

2.2 Historie města 13

2.3 Kulturní a přírodní památky 15

2.3.1 Hrad Štramberk 15

2.3.2 Kostel sv. Jana Nepomuckého 15

2.3.3 Zvonice 16

2.3.4 Kašna 16

2.3.5 Národní sad 17

2.3.6 Jeskyně Šipka 17

2.3.7 Kotouč 18

2.3.8 Jurův kámen 19

2.3.9 Kamenárka – Skalky 19

2.3.10 Botanická zahrada a arboretum 19

2.4 Lidová architektura 20

2.4.1 Horní a Dolní Bašta 20

2.4.2 Náměstí 21

2.5 Štramberské uši 22

2.6 Významné osobnosti města 23

2.6.1 Jiří Hanzelka 23

2.6.2 Zdeněk Burian 23

2.6.3 Adolf Hrstka 24

2.7 Městská památková rezervace Štramberk 25

2.7.1 Program regenerace MPR Štramberk 25

2.7.2 Cíle programu regenerace v letech 2013 – 2017 26

3 Praktická část 28
3.1 Dopravní infrastruktura 28
3.2 Ubytovací zařízení 29
3.3 Stravovací zařízení 30
3.4 Návštěvnost Štramberku 31
3.4.1 Trúba 31
3.4.2 Muzeum Zdeňka Buriana 31
3.4.3 Městské informační centrum Štramberk 32
3.5 Dotazníkové šetření 33
3.6 Profil návštěvníka městské památkové rezervace Štramberk 45
3.7 Diskuse výsledků 45
4 Závěr 47
Seznam bibliografických zdrojů 48
Seznam internetových zdrojů 48
Přílohy 50

Seznam obrázků, grafů a tabulek

Obrázek 1: Znak města Štramberk (www.mesto-stramberk.cz) 13

Obrázek 2: Věž hradu Štramberk (www.stramberk.cz) 15

Obrázek 3: Jeskyně Šipka (www.stramberk.cz) 18

Obrázek 4: Arboretum, botanická zahrada (www.stramberk.cz) 20

Obrázek 5: Roubená architektura ve městě Štramberk (vlastní fotografie) 21

Obrázek 6: Náměstí Štramberku (vlastní fotografie) 21

Obrázek 7: Štramberské uši (www.stramberskeusi.cz) 22

Obrázek 8: Schéma polohy města Štramberk vzhledem k silniční síti 28

Graf 1: Návštěvnost Trúby 31

Graf 2: Návštěvnost Muzea Zdeňka Buriana 32

Graf 3: Návštěvnost informačního centra Štramberk 33

Graf 4: Věk respondentů 34

Graf 5: Vzdělanost návštěvníků a turistů MPR Štramberk 35

Graf 6: Hlavní důvod návštěvy Štramberku 36

Graf 7: Návštěvnost MPR Štramberk 36

Graf 8: Období návštěvnosti MPR Štramberk 37

Graf 9: Navštívená místa ve Štramberku a okolí 38

Graf 10: Místo ubytování turistů MPR Štramberk 39

Graf 11: Využívané ubytovací zařízení turisty Štramberku 39

Graf 12: Priority při výběru Moravskoslezského regionu 40

Graf 13: S kým respondenti cestují do MPR Štramberk 41

Graf 14: Použitý dopravní prostředek do Štramberku 41

Graf 15: Vzdálenost bydliště respondentů od Štramberku 42

Graf 16: Průměrné výdaje za ubytování 43

Graf 17: Průměrné výdaje za stravování 44

Graf 18: Průměrné výdaje za vedlejší výdaje a nákupy 44

Tabulka 1: Připravované akce programu regenerace MPR Štramberk 26,27

Tabulka 2: Státní příslušnost respondentů 35

1 Úvod

„*Štramberk - magické místo severní Moravy, perla ukrytá v lastuře Beskyd, místo, které od nepaměti láká různé návštěvníky svou krásou, neopakovatelností a jedinečností*." (Adamec, 2009, s. 3)

Městskou památkovou rezervaci Štramberk jsem si vybrala, protože kousek odtud, ve Valašském Meziříčí, mám příbuzné, proto jsem si řekla, že s jejich návštěvou spojím vykonání své bakalářské práce tedy příjemné s užitečným. Do této doby jsem se s městem Štramberk setkala jen v podobě jejich perníkové speciality Štramberských uší, které si každoročně kupuji na poutích. Poté, co jsem osobně město navštívila, byla jsem překvapená, jak opravdu krásné městečko to je, a jaká zajímavá místa a památky se tu nachází.

Cílem mé práce je analyzovat postoje návštěvníků a turistů k vyhlášení městské památkové rezervace Štramberk a zhodnotit její význam pro cestovní ruch a regeneraci města a na základě dotazníkového šetření sestavit profil návštěvníka Štramberku.

V teoretické části uvedu základní informace o městě, krátce seznámím s historií, s kulturními a přírodními památkami. Dále představím významné osobnosti a další zajímavosti města.

V praktické části popíši dopravní infrastrukturu, ubytovací a stravovací zařízení v destinaci. Provedu dotazníkové šetření mezi návštěvníky a turisty městské památkové rezervace Štramberk. Dotazování proběhne osobně. Poté uvedu statistiky vyhodnocení dotazníkového šetření a výsledky budou shrnuty v závěrečně diskusi.

2 Teoretická část

2.1 Štramberk – základní údaje

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Nový Jičín

Rozloha: 9 km^2

Počet obyvatel: 3 432 k 1. 1. 2014 [8]

Obrázek 1: Znak města Štramberk

Štramberk se nachází východně od Nového Jičína a je součástí přírodního parku Podbeskydí. Na území města se nachází národní přírodní památka Šipka, přírodní památka Kamenárka, 33 významných krajinných prvků, botanická zahrada a přírodní scenerie. Od roku 1969 je Štramberk městskou památkovou rezervací. [1]

Štramberk vždy přitahoval a přitahuje umělce a láká také vědce, protože zde mohou nalézt nedocenitelné poklady pro vědecké bádání a výzkum.

Městský znak (viz Obrázek 1) představuje na levé polovině erb starodávného českého rodu Benešoviců (založen v 11. století), na kterém se nachází zavinutá stříbrná střela v červeném poli, a na pravé polovině se nachází znak Moravy, což je stříbrná orlice v modrém štítu. [5]

2.2 Historie města

Území města bylo osídleno již v době prehistorické. Důkazem jsou nálezy v jeskyni Šipka, kde se našly pozůstatky neandrtálského dítěte pocházející z doby asi 40 000 let před naším letopočtem. Další nálezy jsou z mladší doby kamenné a mladší doby bronzové, kdy vzniklo na Kotouči hradisko. Osídlení středověké je doloženo pro první polovinu 13. století, na jehož konci byl také vystavěn štramberský hrad, pod kterým se městečko rozkládá. [5]

První nezvratný doklad o městě pochází z prosince roku 1359, kdy vydal moravský markrabě Jan Jindřich lokační listinu městu Štramberk. V této listině se praví, že město bylo založeno pod hradem k zajišťování míru na severovýchodě Moravy. Město obdrželo právo mílové, to znamená, že na míli v jeho okolí nikdo nesmí provozovat

řemesla, jež jsou ve městě. Už při založení města byla jeho rozloha velmi malá. Město tvořilo jen 22 domů, které získaly právo na vaření a šenkování vlastního piva. [1]

Šenkovní měšťané patřili od založení mezi nejvýznamnější vrstvu obyvatel. V polovině 16. století se dostává do špatného postavení vůči nové novojičínské vrchnosti a musí bojovat o zachování svých privilegií. Várečné právo, i když s jistými ústupky, se však daří měšťanům udržet. Aby 22 oprávněných měšťanů mohlo ještě lépe využít svých starých privilegií a upevnit své nadřazené postavení v celé štramberské obci, dochází v polovině 17. století k vytvoření cechovně organizovaného společenství nazvaného řád Šenkovních měšťanů. [1]

Dokonce po politických změnách po roce 1848 si dokázali udržet vliv na rozhodování v šenkovních záležitostech a měli právo ovlivňovat rozhodnutí nadřízených úřadů. Teprve po zrušení propinačního práva, které dovolovalo vařit pivo a prodávat jej pouze ve městě za roční poplatek, v roce 1869 a zavedení hospodářských svobod je jejich dílčí činnost zpečetěna a štramberský šenkovní řád se definitivně rozpadá. [1]

Hospodářský rozvoj města začal až koncem 19. století založením vápencového lomu na hoře Kotouči. Díky tomu byla postavena v roce 1881 místní dráha ze Štramberku do Studénky a později roku 1896 ze Štramberku do Veřovic. Přestože byl Štramberk české město, tak byl 10. října 1938 obsazen německým vojskem. Již od začátku okupace se ve Štramberku organizoval ilegální odboj. Významné hnutí odporu na severní Moravu tvořili tzv. „Štramberští partyzáni“ a město bylo osvobozeno 6. května 1945. [5]

Poválečná doba přinesla Štramberku nový rozvoj těžby vápence na Kotouči, dále se vyráběl kvalitní cement a vápno. [5]

Pro jedinečné památky a přírodní zvláštnosti byl Štramberk od roku 1951 chráněnou lokalitou a v roce 1969 se stal městskou památkovou rezervací. [1]

2.3 Kulturní a přírodní památky

2.3.1 Hrad Štramberk

Hrad Štramberk, jehož původ není znám, je již zřícenina. Nejnovější studie považují za stavitele hradu šlechtický rod Benešoviců. Ve 13. století byl hrad majetkem duchovního a rytířského řádu templářů a po zrušení řádu v roce 1312 byl hrad v držení krále Jana Lucemburského, poté do roku 1346 Karla IV. Od roku 1350 byl 25 let majetkem zakladatele města, moravského markraběte Jana Jindřicha a poté jeho syna Jošta Lucemburského. [6]

Po roce 1533 hrad začal postupně chátrat. Přední část hradu se zřítila v roce 1783 a zdivo bylo použito na stavební materiál. Severovýchodní opevnění vnitřního hradu se dochovalo v původní výšce. V letech 1901-1903 byla válcová věž (tzv. bergfrit), dle návrhu architekta Kamila Hilberta, zastřešena a upravena na rozhlednu. Vnější hradby byly místy dozděny a postaveny dvě hradní brány. Gotická věž hradu, zvaná Trúba, (viz Obrázek 2) s přilehlými úseky opevnění tvoří významnou dominantu města, které je jejím majitelem od roku 1994. [6]

Obrázek 2: Věž hradu Štramberk

2.3.2 Kostel sv. Jana Nepomuckého

Kostel dominuje štramberskému náměstí a jedná se o zděnou barokní stavbu. Základní kámen byl položen roku 1721 v souvislosti s připravovaným svatořečením českého mučedníka za víru Jana Nepomuckého. Hrubá stavba byla dokončena o rok později. Původní stavba však postrádala průčelní věž se zvonovým patrem, a ta byla přistavěna až v roce 1907, kdy stavba získala současnou podobu. Výzdoba kostela a mozaika Panny Marie na farní budově je dílo brněnského malíře Jano Köhlera z počátku 20. století. Farní kostel sv. Jana Nepomuckého je cennou barokní stavbou a napomáhá dotvářet celkový charakter městské památkové rezervace. [4]

2.3.3 Zvonice

Zachovalá nevysoká zděná hranolová věž bývalé zvonice zaniklého kostela sv. Bartoloměje v jihozápadním nároží městských hradeb. Historie věže spadá až do poloviny 14. století. Věž byla vystavena jako součást nároží hradeb a plnila funkci strážní věže. V její blízkosti se nacházela stará hradní kaple společná pro církevní potřeby posádky hradu i obyvatel města. Později byla kaple přestavěna na gotický kostelík zasvěcený sv. Bartoloměji, který až do roku 1722 plnil funkci hlavního a jediného městského svatostánku. Po výstavbě nového farního kostela sv. Jana Nepomuckého se stal tento starší kostelík filiálním. Představitelé města a církve se rozhodli kostel zbořit až na zvonicovou věž. Na části půdorysu bývalého kostela poté vystavěli školu. [4]

Zvonice je zajímavou drobnou stavbou, která charakteristicky doplňuje panorama centra Štramberku. Pojí v sobě historii i funkci jak stavby světské, tak i církevní. Je jen škoda, že tuto památku její majitelé zpřístupňují širší veřejnosti jen výjimečně. [4]

2.3.4 Kašna

Novorenesanční kamenná kašna z přelomu 19. a 20. století s ústřední litinovou postavou bohyně Hygie. Objekt se skládá z pískovcové nádrže na terasovitém schodišti, které vyrovnává příkrý spád terénu náměstí. Uprostřed kamenné nádrže stojí litinová fontána se spodní částí v podobě zvonového útvaru ozdobeného prstenci a květy. Na něj sedá litinová mísa s dekorací mušle, na které stojí socha bohyně v podobě antické ženy v nařasených šatech. Na pravém rameni nese amforu zakončenou menší mísou, z níž tryská voda. Voda dopadá na dolní mísu a z ní do hlavní nádrže. [4]

Uprostřed náměstí stávala v minulosti zděná stará radnice a městský pivovar. Pro špatný stavební stav byly pivovar i radnice roku 1868 zbořeny. Jedinou památkou je pivovarská studna nacházející se dodnes v těsné blízkosti kašny.

Romantizující kašna je pěkným doplňkem náměstí, který v horkých letních dnech slouží k osvěžení turistů.

2.3.5 Národní sad

Národní přírodní památka otevřena na Kotouči v roce 1922. Sad je koncipován jako galerie v přírodě, ve které jsou představeny formou bust a pamětních desek významné osobnosti českých národních dějin a kultury. Součástí sadu je světově známá jeskyně Šipka. O vznik přírodního parku usiloval zdejší lékař MUDr. Adolf Hrstka již od roku 1919. Téhož roku proběhlo komisionální řízení a slavností akt otevření se konal o 3 roky později. [4]

V roce 1925 zde přibyla busta Bedřicha Smetany. Jedná se ale o kopii pomníku v Litomyšli. Dne 1. července 1927 následovalo slavnostní odhalení busty národního skladatele Leoše Janáčka. Památník tvoří kruhový altán krytý nízkou kuželovou střechou podepíranou čtveřicí sloupů. Nalezneme zde i bustu Aloise Jiráska, legionáře Jana Čapka i Františka Palackého. V roce 1929 zde bylo odhaleno sousoší Pomník padlých od akademického sochaře Františka Juraně. Připomíná oběti první a druhé světové války. Jsou zde uvedena jména všech zahynulých štramberských občanů během válek. [9]

Během válečného období zabral některé části sadu rozrůstající se lom na vápenec a zájem o park začal opadat. Sochy byly mnohokrát poničeny a park zarůstal lesním porostem. Mnohé se ocitly uprostřed husté vegetace a o krásných výhledech na město už nemohla být řeč. [4]

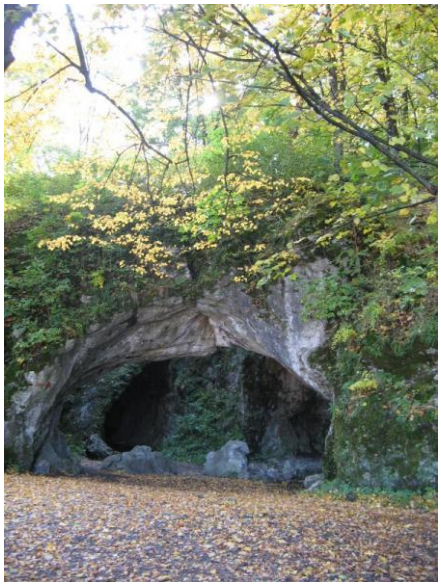
Dnes se tu nachází mnoho zvláště chráněných rostlin vázaných na vápenec. O ochranu přírodních hodnot se stará Agentura ochrany přírody a krajiny v Ostravě spolu s městem Štramberkem a se společností KOTOUČ ŠTRAMBERK, spol. s.r.o. prováděním biotechnických zásahů, každoročně navržených a vyhodnocených podle programu odborné péče, schváleného MŽP ČR v Praze. [9]

2.3.6 Jeskyně Šipka

Jeskyně Šipka (viz Obrázek 3) je nejznámějším krasovým útvarem štramberského krasu. V roce 1988 tu profesor gymnázia z Nového Jičína Karel Jaroslav Maška objevil spodní čelist neandrtálského dítěte. Čelist byla objevena ve skalním výklenku před Jezevčí dírou. Tento nález proslavil Štramberk po celém světě. Maška objevil téhož roku i krápníkovou jeskyni Šipku a předtím nalezl i soubor předmětů z doby bronzové.

Svými výzkumy prokázal, že se v obývání jeskyně střídali pravěcí lovci s dravou zvěří. Na památku jeho významné práce byla umístěna na stěně jeskyně pamětní deska. [3]

Jeskyně vznikla zkrasovatěním štramberských vápenců v blokových akumulacích. Průběh hlavních chodeb sleduje průběh důležitých puklinových systémů, které prostupují blokovou akumulací. [7]

Obrázek 3: Jeskyně Šipka

Před Jeskyní je umístěna busta malíře Bohumíra Jaroňka, který často navštěvoval Štramberk. Když vyjdete schůdky okolo jeskyně, vystoupíte ke kamenné mohyle s křížem. Byla postavena jako náhrada za zrušené kostely na vrcholu Kotouče. Napravo od kříže na Bezručově vyhlídce stojí dřevěná zvonička, která svého času nesla nápis „Kdo si na mě zazvoní, bude žít až do smrti“. [7,8]

2.3.7 Kotouč

Výrazný kopec s dvojicí vrcholů, z nichž vyšší je 517 m nad mořem, tvoří typickou dominantu Štramberku a jeho okolí. Vrch je známý poslední staletí především pro svou bizarní rozpůlenou podobu způsobenou narušením povrchu intenzivní těžbou kvalitního vápence. Vrch Kotouč představuje nejvýznamnější lokalitu jurských vápenců. Z botanického hlediska zaujímá i významné postavení v květeně severovýchodní Moravy. Některé nálezy vzácných rostlin mají i celostátní význam. Na vrcholu kotouče bývalo útočiště vzácného motýla jasoně červenookého, který zde měl ideální podmínky pro rozvoj živných rostlin housenky tohoto motýla. Na začátku 20. století začaly vymírat, a tak provedením reintrodukce, což znamená znovuzavádění druhů do prostředí, kde se kdysi přirozeně vyskytovaly, ale odkud z jakýchkoli důvodů vymizely, v roce 1982 přivedla toho živočicha zpět na zdejší lokalitu. Kotouč je významný také z hlediska geologie a paleontologie. Nalezneme zde zkamenělé zbytky ostnokožců, mlžů, ramenonožců a korálů. [4]

I když se kámen lámal odpradávna, můžeme říci, že intenzivní těžba vápence začala až v roce 1880. [4]

2.3.8 Jurův kámen

Jurův kámen je 3-10 metrů vysoká skalní stěna na geologickém rozhraní štramberských vápenců. V minulosti zde došlo k odnosu méně odolných pískovců, a tím k vypreparování vápencové stěny. Je jediným rozsáhlým výchozem štramberských vápenců v oblasti, který nebyl v historii dotčen těžbou, a má tudíž přírodní reliéf. Jsou zde vyvinuty krasové dutiny, nazývané abri. Na utváření těchto skalních převisů se podílelo mechanické zvětrávání. Modelace rozpouštěním vápenců vodou se podílela jen na utváření detailů. Největší z těchto útvarů je Jurova jeskyně, která je 5 metrů dlouhá, 3 metry široká a 3 metry vysoká. [10]

2.3.9 Kamenárka – Skalky

Opuštěný lom Kamenárka dnes představuje jediný větší, volně přístupný výchoz štramberských vápenců. Jedná se o světoznámé bohaté naleziště zkamenělin nejmladší jury. Jsou zde pěkně odkryty blokové akumulace vápenců. Jak na horní, tak na dolní lomové otáži je možno dobře studovat struktury blokových akumulací, které se skládají z různě velikých bloků štramberských vápenců do různé míry postižených tlakovým rozpouštěním. Bloky leží velmi těsně na sobě, oddělované jsou jen těsně se stýkajícími plochami nesoucími stopy po rozpouštění nebo jsou obklopeny drobně zrnitou brekcií, horninou vzniklou stmelením úlomků, v tomto případě z menších vápencových klastů. [3]

2.3.10 Botanická zahrada a arboretum

Botanická zahrada a arboretum (zvláštní botanická zahrada specializující se na výzkum a pěstování dřevin) se nachází ve východní části města a má rozlohu necelých 10 ha. Podařilo se zde řízeně vytvořit vápnomilná a teplomilná společenstva rostlin štramberského původu na většinu plochy arboreta a též vytvořit unikátní vápencový mokřad. V současnosti v botanické zahradě (viz Obrázek 4) kvete přes 1 200 druhů rostlin, například kriticky ohrožený keř židovník německý, dále přesliška různobarvá, kruštík bahenní nebo tučnice obecná. Mokřady poskytly útočiště mnoha druhům obojživelníků. Žije zde např. ropucha obecná, kuňka žlutobřichá, čolek velký. Naopak suťová pole a louky jsou domovem skupiny druhů bezobratlých, např. saranče modrokřídlé, svižník polní, ale i plch lesní či dlask tlustozobý. Skály, které se zde

nachází, jsou vyhledávaným cílem horolezců. Mimo ně jsou výzvou pro geology i sběratele fosílií. Speleology zase láká Pouťová jeskyně objevená roku 1999 v době štramberské pouti. Pozornost určitě upoutá vystavěný kamenný labyrint. [11]

Obrázek 4: Arboretum, botanická zahrada

2.4 Lidová architektura

2.4.1 Horní a Dolní Bašta

Horní Bašta vznikla v 17. století jako klidná poutní ulička. Je rovnoběžná s hlavní štramberskou ulicí, Dolní Baštou. Obě cesty dostaly jméno podle gotické bašty městského opevnění, která byla upravena na obytný dům a stojí v uličce dodnes. [12]

Na Horní Baště se uchovalo mnoho původních roubených domů (viz Obrázek 5) na kamenných podezdívkách typických pro lašskou oblast. Složité podmínky daly vzniknout malebné kompozici chudých i bohatších domů, mnohde přilepených na skalách jako vlaštovčí hnízda, šplhajících do prudkého svahu až k městským hrabám.

Zachovalé členění na hrad, město a podhradí a vzájemné uspořádání jednotlivých rázovitých roubených staveb tvoří dnes již ojedinělý celek. Tento fakt vedl v roce 1969 Ministerstvo kultury Československé republiky k vyhlášení Štramberku za městskou památkovou rezervaci. Celkem je zde zapsáno 132 památek lidové roubené architektury. [12]

Obrázek 5: Roubená architektura ve městě Štramberk

2.4.2 Náměstí

Náměstí (viz Obrázek 6) bylo původně obklopeno 22 roubenými domy s dřevěným podloubím. Těmto domům bylo přiznáno šenkovní právo. Převážně dřevěné stavby byly ve své době velmi často ohrožovány požáry. Při jednom z nejničivějších v roce 1855 shořelo na 40 domů a 2 stodoly. [13]

První zděný dům byl postaven až roku 1779. Postupně byly i ostatní domy přestavěny do dnešní podoby s barokními štíty. Uprostřed náměstí stával pivovar, studna a nezbytný pranýř. Jako radní dům byla upravena budova školy při dolní bráně, do dnešní podoby byla přestavěna roku 1895 a stále v ní působí Městský úřad, správa a vedení města. Nynější dominantu náměstí tvoří kostel sv. Jana Nepomuckého. [13]

Obrázek 6: Náměstí Štramberku

2.5 Štramberské uši

Pověst vážící se k zázračné záchraně místních obyvatel před svátkem nanebevstoupení páně vypráví o hrůzném nálezu v tatarském ležení: v kožených měších čekaly na cestu k tatarskému chánovi nasolené uši obětí coby důkaz o přemožení nepřátel. Proto se na památku před zmiňovaným svátkem pečou ve Štramberku perníkové dobroty mající tvar lidského ucha. Tuto skutečnost uvádějí i mnohé písemné zprávy. [1]

Uši jsou podobny kornoutku a pečeny z těsta promíseného skořicí. Pečení uší bylo záležitostí perníkářů a cukrářů. Sladký suvenýr obdrželi hlavně ti, kteří na pouť nemohli a zůstali doma.

V současnosti mají uši funkci pozvánky na pouť a též i výslužky jak pro hosty tak spolupracovníkům do zaměstnání. Jejich pečení už ale není fixováno jen na svátek. Své příznivce si nachází vyrobená sladkost, z níž můžeme připravit zákusek například naplněním šlehačkou, obložením čerstvým ovocem a posypáním kakaovým, čokoládovým práškem či skořicí.

Štramberské uši (viz Obrázek 7) mají punc lokálního specifika a jsou již identicky spojené s městem. Na profesionálně pečené se vztahuje od roku 1991 ochranná známka v rámci republiky a od roku 2007 jako první český výrobek mají ochrannou známku Evropské unie. [1]

Obrázek 7: Štramberské uši

2.6 Významné osobnosti města

2.6.1 Jiří Hanzelka

Cestovatel Jiří Hanzelka se narodil na Štědrý večer v r. 1920 ve Štramberku jako druhorozené dítě. Měl o šest let starší sestru Pavlínu. Rodina bydlela v domku pod kopcem Kotouč, který byl součástí správy vápencových lomů. Když mu byli tři roky, přestěhovali se do Kopřivnice. Ve 25 letech se pak přestěhoval do Bratislavy a po pár letech do Prahy. [2]

V neděli 16. února 2003 slavný cestovatel zemřel na plicní embolii ve věku 82 let. Společně s Miroslavem Zikmundem procestoval více než 80 zemí světa, vydali 22 knih ve 143 vydáních, které byly přeloženy do 11 jazyků. Natočili stovky reportáží a filmů a uskutečnili tisíce besed. [2]

Na rodný Štramberk neměl pravděpodobně nejlepší vzpomínky, podle pamětníků křivdy padesátých let poškodily i jeho majetková práva a on ztratil rodinné pozemky. Jiří Hanzelka i přes některá nedorozumění patří bezesporu do řad těch, na něž jejich rodné město může být právem hrdé.

2.6.2 Zdeněk Burian

Zdeněk Burian se narodil v roce 1905 v Kopřivnici. Krátce po narození se přestěhoval do Štramberku, kde jeho rodina několik let bydlela na náměstí. Ve 14 letech odešel do Prahy na Akademii výtvarných umění, kterou po 2 letech opustil, ale v Praze už zůstal.

Jeho tvorbu lze shrnout do několika tematických cyklů, prvním je dobrodružná literatura – jedná se o ilustrace knih Eduarda Štorcha, Julese Verna a J. Coopera. Druhým velkým tématem je rekonstrukce pravěkých ještěrů a šelem. Této tvorbě se věnoval ve spolupráci s paleontologem Josefem Augustou a tyto ilustrace Buriana proslavily po celém světě. Posledním ilustračním oborem je portrétní a volná tvorba, která však je z velké části neznámá. Zdeněk Burian zemřel v roce 1981 v Praze. [14]

Vznik Muzea Zdeňka Buriana

Dne 25. června 1991 vznikla ve Štramberku dobrovolná zájmová organizace Společnost přátel Zdeňka Buriana, 5. prosince pak muzejní nadace. Dne 28. května 1992 bylo v jedné z nejstarších městských budov slavnostně otevřeno malířovo muzeum

dokumentující umělcovu tvorbu prostřednictvím každoročních tematických výstav. Muzeum patří od svého založení k vyhledávaným atraktivitám města. Ve svých zdech hostilo nejednoho vzácného hosta, například Václav Havel navštívil muzeum v srpnu 1999. Muzeum přivítalo desítky tisíc návštěvníků a je vyhledávanou oázou klidu a zastavení v čase, trvalou vzpomínkou na skromného umělce, který žil, snil a tvořil i v těchto místech. [1]

2.6.3 Adolf Hrstka

MUDr. Adolf Hrstka narozen v roce 1864 získal mezi obyvateli Štramberku úctu jako lékař. Památky na jeho činorodost jsou ve městě a blízkém okolí patrné stále: například jeho přičiněním byla zastřešena hradní Trúba, jeho zásluhou byl po roce 1918 vybudován Národní sad na Kotouči. Měl i podíl na výstavbě takzvané Jubilejní školy. Adolf Hrstka byl i městským radním a později starostou města. Od roku 1895 vedl Klub českých turistů, který se podílel na záchraně pozůstatků štramberského hradu. S ženou Marií měl tři syny. Adolf Hrstka zemřel v Moravské Ostravě u svého nestaršího syna. Jeho hrob je na štramberském hřbitově, kde byla 25. května 1931 uložena jeho urna s popelem. [1]

Chata Hrstky

Turistická chata na štramberském hradě, vystavěná z části na místě pozůstatků dolního paláce hradu. Samotná chata vznikla v roce 1925 a byla pojmenována na paměť význačného propagátora a představitele Štramberku MUDr. Adolfa Hrstky. V průběhu druhé poloviny 20. století chata prošla několika účelovými úpravami. Současným majitelem je město Štramberk. Projekt větší turistické chaty si dal za cíl vybudovat stavbu, která by svým vzhledem napodobovala typické roubené chalupy ve městě a Pobeskydí obecně. Otázkou však je, zda byla výstavba velké chaty přínosem, či ne. Mohlo se zachovat cenné torzo dolního paláce hradu, které výstavbou chaty zcela a bez průzkumu zmizelo. Jako pozitivní faktor je třeba uvést snahu stavebníků a stylový vzhled chaty, který by nenarušoval štramberský kolorit. [4]

2.7 Městská památková rezervace Štramberk

Jak už bylo zmíněno v kapitole 2.1, historické jádro města bylo prohlášeno za městskou památkovou rezervaci dne 29. května 1969, podle § 4 odst. 1 zákona č.22/1958 Sb., o kulturních památkách. [19]

Městská památková rezervace se vyznačuje kompaktní, historickou zástavbou s velkým podílem architektonicky hodnotných staveb, z nichž mnohé jsou prohlášenými nemovitými kulturními památkami. Chráněny jsou nejen kulturní památky, ale i ostatní objekty, například historický půdorys sídla, prostorová a hmotová stavba, uliční interiéry, historické zahrady, parky a podobně. Pro zachování hodnot je důležitá přísná ochrana území. [21]

Účelem vyhlášení městské památkové rezervace Štramberk bylo zabezpečit této sídlištní aglomeraci zvýšenou ochranu, jakožto významnému historickému dokladu architektury, spojujícímu podmínky technického, hospodářského a kulturního úsilí od 14. století a zajistit uplatnění péče pro jeho zachování a obnovu, aby jako součást životního prostředí sloužila kulturním i hospodářským potřebám. [19]

Památková rezervace vymezuje západní úpatí Zámeckého kopce s areálem hradu, přetíná příjezdovou komunikaci a skupinu stodol, pokračuje na svazky Kotouče. Vrchní ulicí přechází na Padol na svahu Bílé hory a ulicí Jaroňkovou se vrací k hradu. [19]

2.7.1 Program regenerace MPR Štramberk

Program regenerace historického jádra začal již roku 1990. Nejdříve byly zahájeny práce na vybudování nové infrastruktury (vodovod, kanalizace, plynovod, a podobně) Po „infrastrukturním“ programu následoval „zděný“ program, opravilo se náměstí, kulturní dům a všechny měšťanské domy na náměstí. Poté se zahájil „dřevěný“ program, který trvá až do dnes a pokouší se zachránit dřevěnou architekturu města – roubené domy. [22]

Do budoucna chce město věnovat pozornost kvalitativnímu vzhledu rezervace: odstranění různorodosti a barevné pestrosti střech, přeštukování břízolitových fasád, doplnění centra o městský mobiliář a regeneraci ploch veřejné zeleně. [22]

2.7.2 Cíle programu regenerace v letech 2013 – 2017

V koncepci dalšího naplňování programu regenerace městské památkové rezervace Štramberk jsou:

- Opravy dominantních památkových objektů, zejména hradu Trúba, kostela sv. Jana Nepomuckého a areálu Národního sadu
- Pokračování regenerace roubených domů v rámci celého města
- Další opravy domů historického jádra města a údržba prostranství s důrazem na obnovu a údržbu původní historické zádlažby
- Celková estetizace prostředí (lavičky, koše na odpadky, plakátovací plochy, ohradníky, a tak dále)
- Zřízení finančního zdroje města na pomoc vlastníkům při opravách památkových objektů a objektů dotvářející historický ráz města
- Zajistit jednotící systém střešních krytin (zděné domy – keramická taška, roubené – dřevěný šindel)
- Minimalizovat a výtvarně usměrňovat reklamy
- Zajistit důstojné nasvícení dominant města

Město vidí jako zásadní problém nemožnost poskytnutí finančních příspěvků z programu regenerace městské památkové rezervace Štramberk na obnovu veřejných ploch, historických komunikací, vyhlídkových cest, parků a veřejné zeleně, které zásadním způsobem dotvářejí charakter města, ale bohužel nejsou prohlášenými nemovitými kulturními památkami. [22]

V Tabulce 1 jsou zobrazeny stanovené náklady na budoucí opravy.

Akce	**Termín realizace do roku**	**Celkové náklady do roku 2017 v tis. Kč**	**Podíl města do roku 2017 v tis. Kč**
Hrad Trúba	2017	10 000	5 000
Opevnění města	2017	5 000	2 500
Kašna	2014	930	465

Tabulka 1: Připravované akce programu regenerace MPR Štramberk [22]

Pokračování Tabulky 1

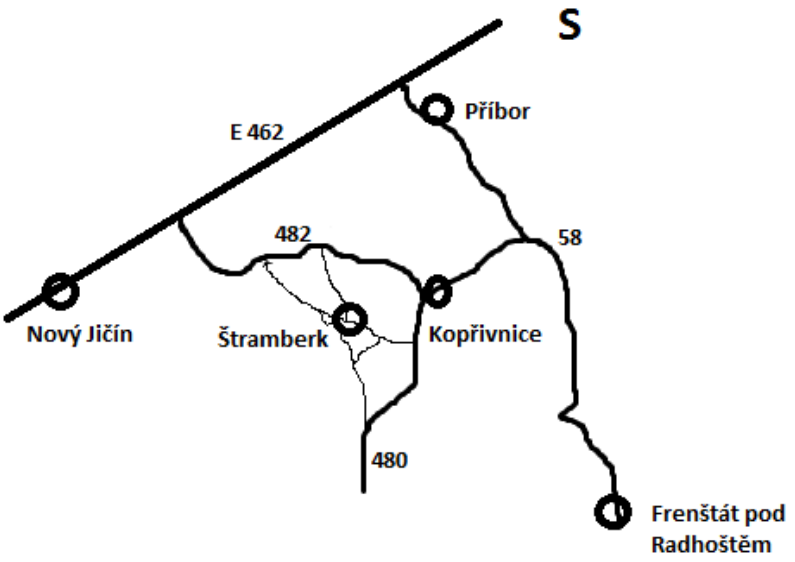
Akce	**Termín realizace do roku**	**Celkové náklady do roku 2017 v tis. Kč**	**Podíl města do roku 2017 v tis. Kč**
Roubené a zděné domy	2017	3 000	800
Střešní krytiny	2017	1 000	300
Břízolitové omítky	2017	1 000	300
Mobiliář	2017	3 000	2 000
Hist. zádlažba ulic	2017	4 000	4 000
Národní sad	2017	5 000	3 000
Kostel SJN	2017	5 000	1 000
Sakrál. památky	2017	1 000	200
Via Crucis	2017	340	170
Parkoviště	2017	5 000	5 000
Estetizace	2017	500	500
Celkem	-	44 770	25 235

3 Praktická část

3.1 Dopravní infrastruktura

Doprava je důležitým předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu. Slouží jak k přemisťování turistů z jednoho místa do druhého, tak pro přepravu jejich zavazadel.

Štramberk se nachází poblíž silnice E 462, která je mezinárodní silnicí I. třídy (viz Obrázek 8). Město leží mezi silnicemi 482 a 480, které jsou silnicemi II. třídy a na kterých se nachází město Kopřivnice. Na východ od Štramberku se nachází silnice 58, která spojuje Příbor s Frenštátem pod Radhoštěm a navazuje na silnici 480.

Obrázek 8: Schéma polohy města Štramberk vzhledem k silniční síti

Parkování ve městě:

Od května roku 2012 nesmí vozidla parkovat na náměstí nebo přilehlých cestách. Na vyznačených parkovacích místech smí parkovat pouze občané se zakoupenými parkovacími kartami. Parkovat na náměstí smějí zákazníci Hotelu Šipka nebo Hotelu Štramberk. Parkoviště Horečka, které se nachází u Základní školy blízko centra či parkoviště u Arboreta poskytují parkování zdarma. [20]

Co se týče železniční dopravy, Štramberk se nachází na železniční trati č. 325 Studénka-Veřovice – Valašské Meziříčí, která vede krajinou přírodního parku Podbeskydí.

Ve Štramberku se nachází jedna autobusová zastávka. Jezdí zde spoje Kopřivnice – Štramberk - Frenštát pod Radhoštěm, Štramberk – Nový Jičín, Štramberk – Ženklava. Do vzdálenějších měst je nutný přestup.

3.2 Ubytovací zařízení

Ubytovací zařízení jsou dalším významným předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu. Přestože má Štramberk jen něco málo přes 3 000 obyvatel, nachází se zde dostatek ubytovacích zařízení.

Najdeme zde 4 hotely s celkovou kapacitou 108 lůžek.

Hotel Gong – největší, 4 hvězdičkový hotel (s 48 lůžky), ceny se pohybují od 1 100 Kč za noc a mezi doplňkové služby patří krytý bazén, fitness tělocvična, konferenční místnost a bar.

Hotel Roubenka – je 3 hvězdičkový hotel, kde se ubytování pohybuje od 800 Kč za noc. Ubytování je ve 3 samostatných dřevěných roubených chalupách spojených romantickým dvorkem.

Hotel Šipka – 3 hvězdičkový hotel, nachází se přímo na náměstí Štramberku a ubytování zde stojí od 525 Kč za noc.

Hotel Štramberk – v tomto malém, luxusním, 4 hvězdičkovém hotelu se ceny pohybují od 1300 Kč za noc. Nadstandartní ubytování a historické prvky vám přivodí atmosféru zámeckého ubytování.

Ve městě dále najdeme celkem 7 penzionů s celkovou kapacitou 118 lůžek.

Jedná se například o Penzion Stará škola, jde o útulné ubytování a pro děti je zde k dispozici dětské hřiště. Dále Ubytování pod Trúbou – Bohumila Šuterová, Jaroňkova pekárna, Stylové ubytování Štramberk – Kúty nebo také Penzion v Podhradí, kde najdete vinný sklípek a k doplňkovým službám patří masáže a welness.

Ve Štramberku je možné využít ubytování v typických, roubených chalupách. Ceny jsou kolem 1500 Kč za objekt na noc, ale majitelé převážně považují minimální

ubytování na 3 dny. Mezi takové ubytování patří např. Dřevnice – Michaela Luňáčková, Dřevnice – Radomír Ševela, Ubytování – Chaloupka pod náměstím a Ubytování U Tížků.

Mezi další možnosti ubytování ve městě Štramberk patří Chatky na Libotíně, kde se nachází celkem 36 lůžek a cena je 150 Kč za lůžko za noc.

Rekreační středisko U Kateřiny nabízí ubytování v chatkách po 4 až 5 osobách s celkovým počtem 180 lůžek. Cena za noc je od 175 Kč za osobu.

Nejlevnější ubytování je v objektu Levné turistické ubytování, kde je k dispozici kuchyň i sociální zařízení, ale nutností je vlastní spacák a noc vás zde vyjde okolo 50 Kč.

Obyvatelé města dále pro návštěvníky a turisty nabízejí ubytování v soukromí. Jedná se například o Ubytování u Davidů, Ubytování u tety Janky či Ubytování v soukromí – Josef Jašek.

3.3 Stravovací zařízení

Ve městě Štramberk se nachází velký počet restaurací. Například se jedná o Restaurace Bařinka, Restaurace Dallas, Restaurace Na Hřišti, Restaurace Palárna, Pohostinství U Kremlů, Pohostinství U Kostela nebo Hostinec U Cementárny či restaurace v Hotelu Šipka. Najdeme tu i dvě pizzerie, Pizzerie Piccolo a Restaurace Maestro.

Nachází se zde jedna vinárna Galerie vín pod Radnicí. Z pivnic a barů zde najdeme Bar Ucho, Sauna Bar, Fotbalové hřiště a Městský pivovar.

Z kaváren a cukráren se zde nachází Kavárna – cukrárna Perníkovka, Cukrárna Hanzelka a Cukrárna Lošáková.

3.4 Návštěvnost Štramberku

3.4.1 Trúba

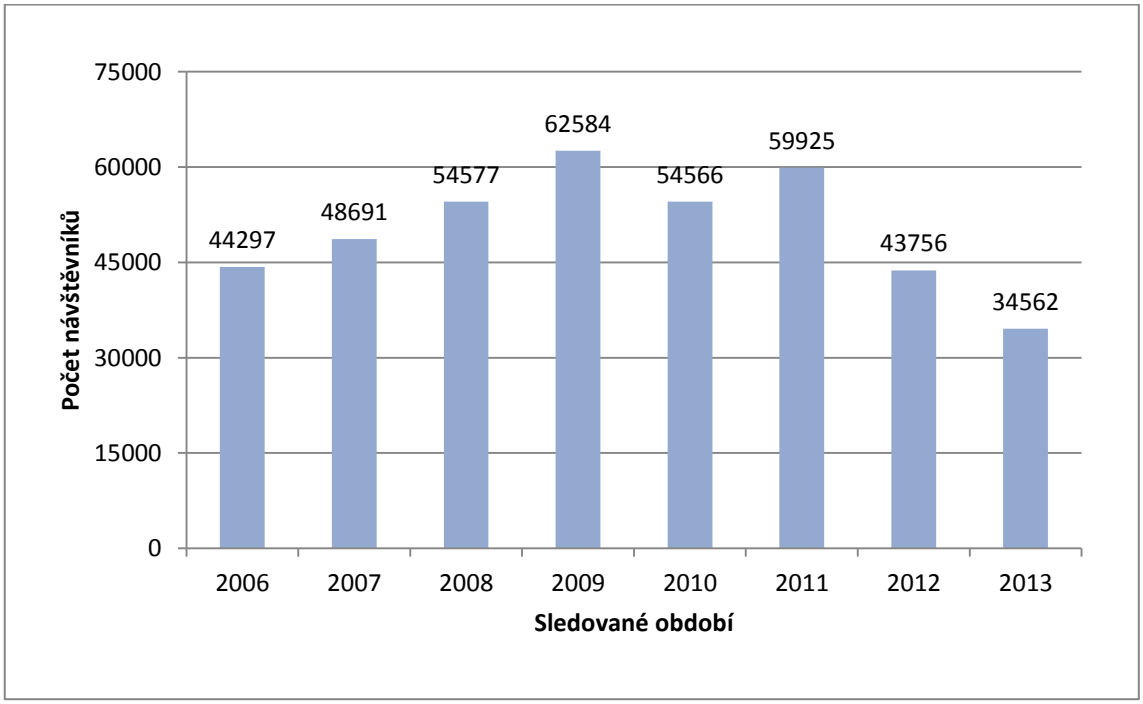
Otevírací doba: květen – září, denně od 9:00 do 19:00

(v r. 2014) duben a říjen, denně od 9:00 do 17:00

listopad – březen, so + ne od 10:00 do 16:00

Vstupné: dospělí – 35 Kč, děti od 6 do 15 let – 25 Kč, děti do 6 let mají vstup zdarma.

Nachází se zde i expozice s názvem „Cesta do paměti Štramberské Trúby“. [15]

Graf 1: Návštěvnost Trúby

Návštěvnost má od roku 2006 rostoucí tendenci. V roce 2012 a 2013 návštěvnost rapidně klesá a to z důvodu průběžných oprav hradu.

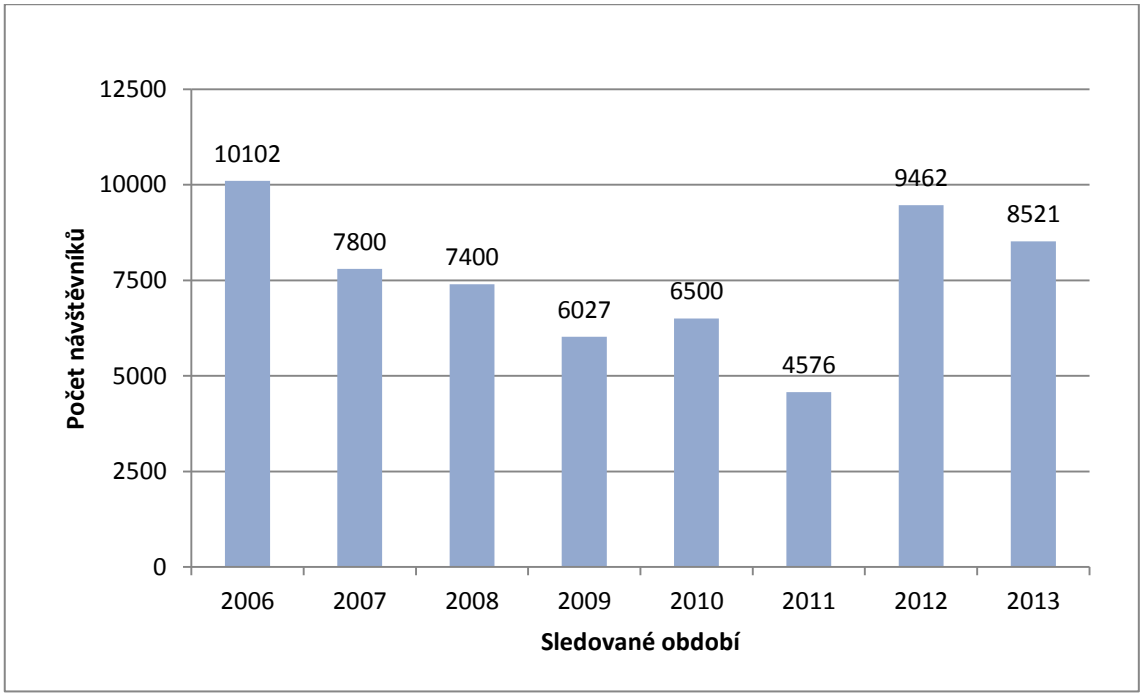
3.4.2 Muzeum Zdeňka Buriana

Otevírací doba: listopad - březen, Út - Ne, 9 - 12, 13 - 16 hodin

(v r. 2014) duben - říjen, Út - Ne, 9 - 12, 13 - 17 hodin

Vstupné: dospělí – 50 Kč, děti, studenti, senioři, ZTP – 20 Kč, děti do 6 let – zdarma

Muzeum Zdeňka Buriana nabízí expozici života a díla světově uznávaného malíře pravěku a dobrodružství, který část života prožil v tomto městě, a jehož celoživotní inspirací se stala proslulá jeskyně Šipka. Expozice, která je celoročně přístupná, je tematicky obměňována tak, aby přinášela co možná nejkomplexnější pohled na Burianovo dílo. [16]

Graf 2: Návštěvnost Muzea Zdeňka Buriana

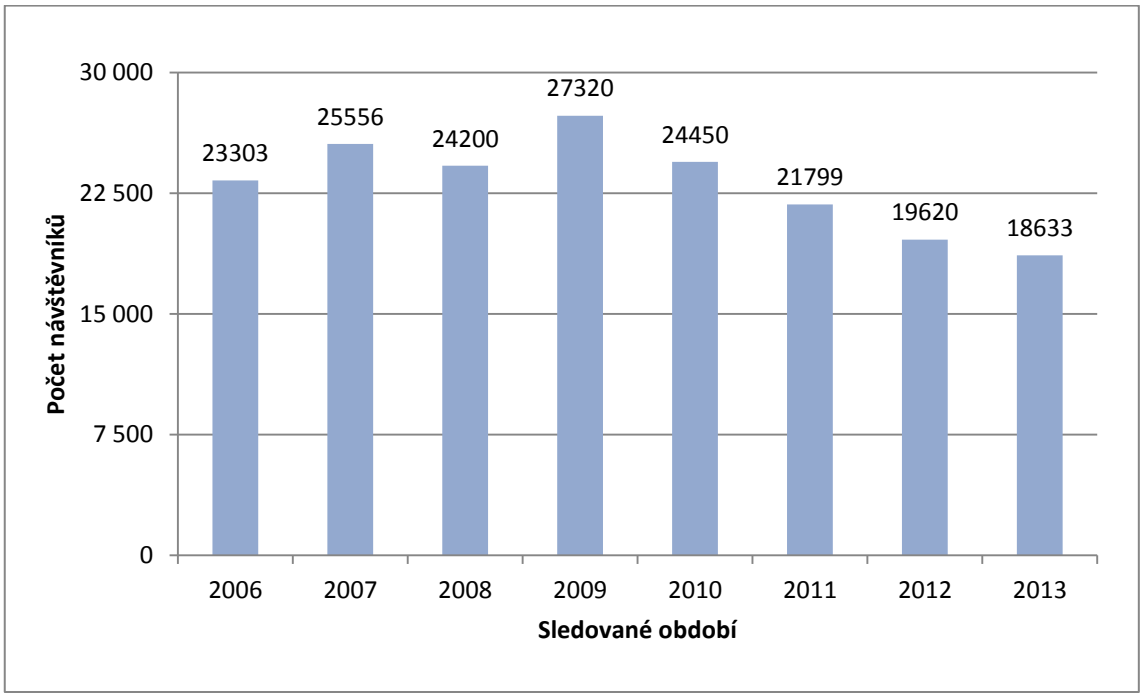
V roce 2006 vzrostla návštěvnost, kvůli velké propagaci muzea. V předchozích letech se návštěvnost pohybovala kolem 6 – 7 tisíc návštěvníků. Od roku 2007 opět návštěvnost klesla na „obvyklou“ návštěvnost. V červnu 2011 proběhla malá rekonstrukce, tudíž nebyla možnost muzeum navštívit. Ke konci roku 2011 byla zahájena nová expozice muzea, větší propagace a díky tomu, se podařilo zvednout návštěvnost v roce 2012 oproti předchozímu roku o více než dvojnásobek.

3.4.3 Městské informační centrum Štramberk

Městské informační centrum Štramberk (dále také jako "MIC") je oficiální informačním centrem a je certifikováno Českou centrálou cestovního ruchu CzechTourism. Hlavním úkolem je informační činnost a propagace města v ČR i zahraničí.

MIC bezplatně nabízí informace: o městě a okolí, možnostech ubytování a stravování, o službách ve městě, pamětihodnostech, vlakových a autobusových spojích, důležitých úřadech apod. Mezi zpoplatněné služby, které MIC nabízí, patří: prodej pohlednic,

turistických a cykloturistických map, předprodej vstupenek, kopírování, tisk z počítače, skenování, veřejný internet a možnost uschovat zavazadla. [17]

Graf 3: Návštěvnost informačního centra Štramberk

Informační centrum má od roku 2009 klesající tendenci. Hlavním důvodem je, že dnes si návštěvníci a turisti mohou čím dál více informací, které informační centra nabízí, najít na internetu, nebo v mobilních telefonech.

3.5 Dotazníkové šetření

Nejdůležitější částí a také cílem mé práce je zhodnocení městské památkové rezervace Štramberk z pohledu návštěvníků a turistů. Data byla získána osobním dotazováním. Podkladem byl dotazník skládající se z 15 otázek. 12 otázek je uzavřených, to znamená, že respondenti měli na výběr z několika možností. Další 3 otázky jsou otevřené.

Dotazníkové šetření probíhalo od března 2013 do února 2014 a správně bylo získáno 112 dotazníků. Data byla získána terénním průzkumem. Dotazování proběhlo osobně převážně na náměstí Štramberku, u Štramberské Trúby a v Národním Sadu.

Výsledky jsou prezentovány pomocí tabulek a grafů, které byly vytvořeny v programu Excel. Byly použity matematicko-statistické metody. Pokud není uvedeno jinak, jsou všechny tabulky a grafy vlastním dílem autorky.

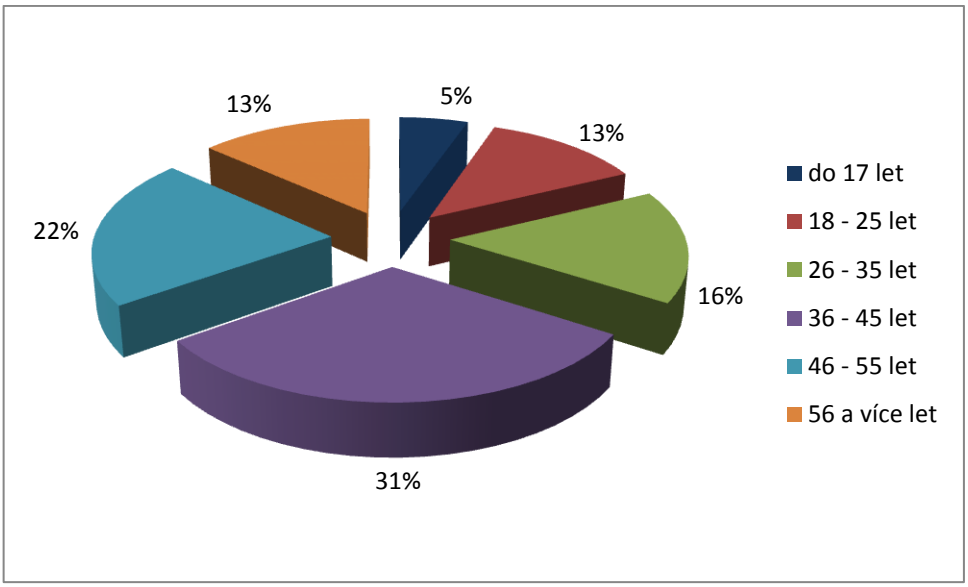
Údaje o respondentech

Pohlaví

Z celkového počtu 112 respondentů zodpovědělo na otázky 39 % mužů a 61 % žen.

Věk

Z Grafu 4 můžeme vyčíst, že nejčastějšími návštěvníky Štramberku byli respondenti ve věku od 36 do 45 let (31 %), dalšími návštěvníky byli respondenti ve věku 46 – 55 let, jedná se o 22 % dotazovaných. 16 % zaujímají návštěvníci ve věku od 26 do 35 let a nastejno jsou na tom návštěvníci od 18 do 25 let a od 56 let a více, kteří mají po 13 %. Nejméně bylo turistů do 17 let (5 %).

Graf 4: Věk respondentů

Místo trvalého bydliště

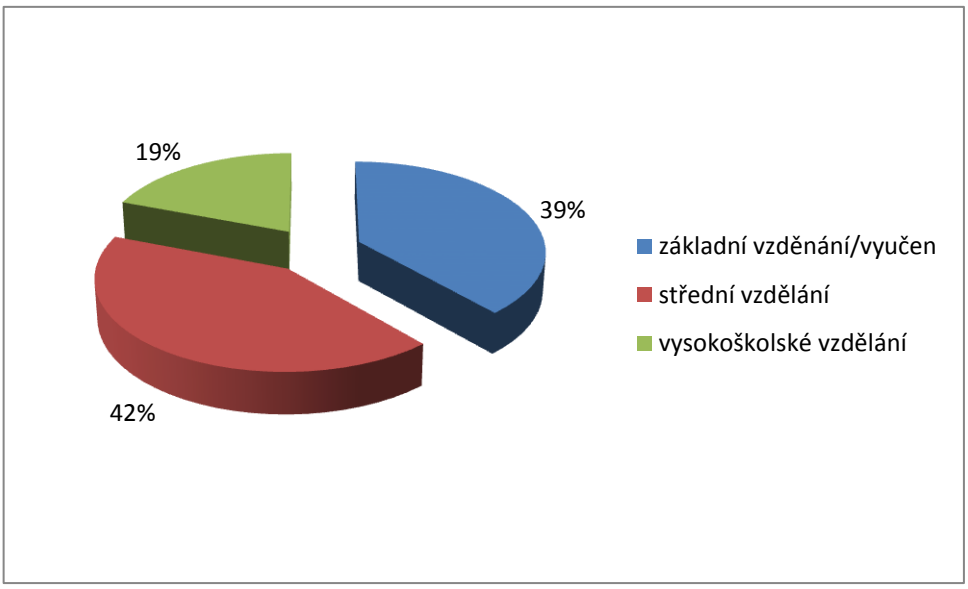
Jak můžete vidět v Tabulce 2, naprostá většina návštěvníků jsou občané České republiky. Pouze 2 % jsou návštěvníci ze Slovenska a jediné procento návštěvníci z Velké Británie.

Česká republika	Slovensko	Velká Británie
97 %	2 %	1 %

Tabulka 2: Státní příslušnost respondentů

Vzdělání

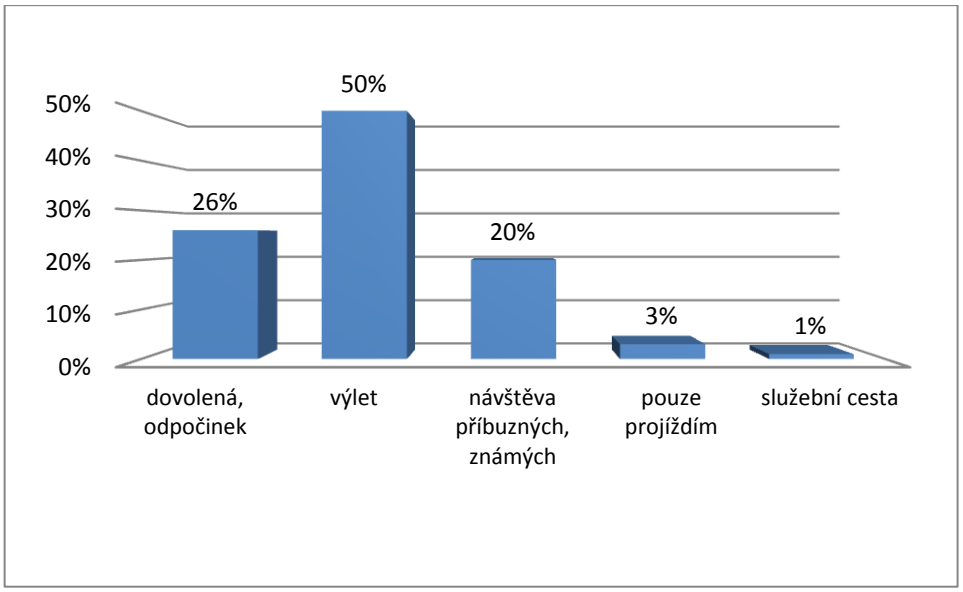
Nejvíce respondentů (42%) mělo středoškolské vzdělání, jen o 3 % méně měli respondenti se základní vzdělání či výučním listem (39 %). Nejméně bylo vysokoškolsky vzdělaných respondentů (19 %).

Graf 5: Vzdělanost návštěvníků a turistů MPR Štramberk

Otázka č. 1: Jaký je hlavní důvod Vaší návštěvy?

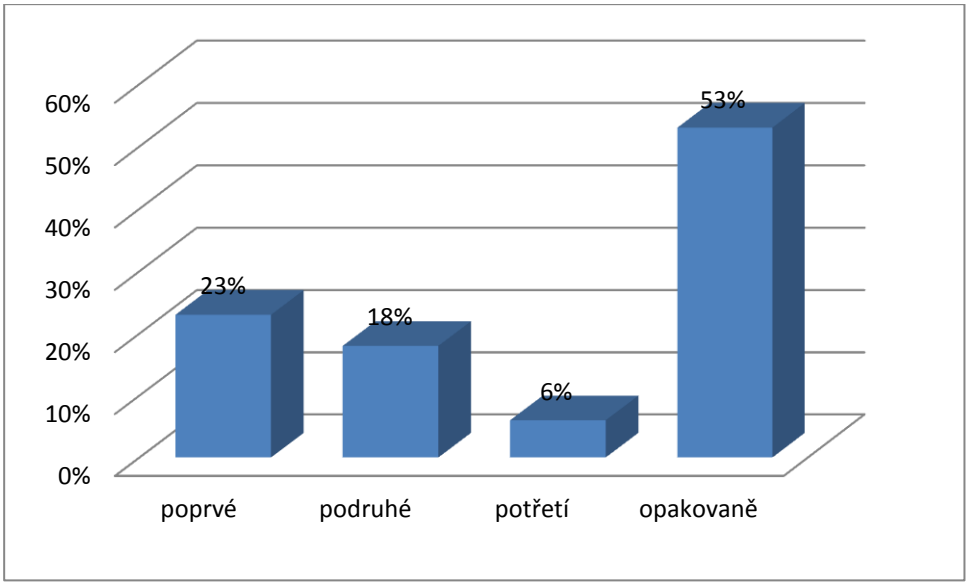
Jednoznačně nejčastější odpovědí bylo, že důvodem návštěvy je výlet, tak zodpovědělo 50 % respondentů (Viz Graf 6). Dalším častým důvodem byla dovolená a odpočinek, které byly hlavní důvodem pro 26 % respondentů, a návštěva příbuzných byla důvodem pro 20 % dotazovaných. Minimální počet respondentů odpovědělo, že důvodem návštěvy je pouze projížďka městem (3 %) a služební cesta (1 %). Nikdo z dotazujících nebyl ve Štramberku kvůli zdravotnímu pobytu nebo z jiných důvodů.

Graf 6: Hlavní důvod návštěvy Štramberku

Otázka č. 2: Jak často navštěvujete Štramberk?

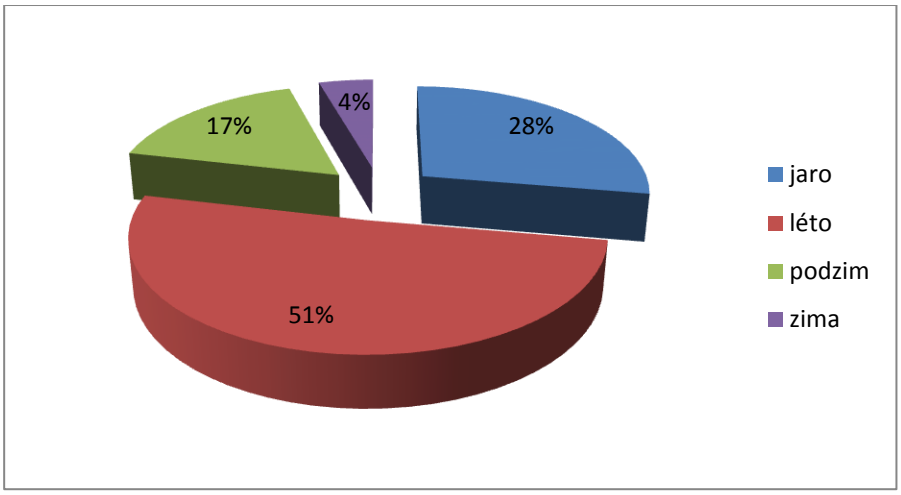
Jak můžeme vidět na Grafu 7, poprvé město navštívilo 23 % respondentů, 53 % respondentů se do města vrátilo opakovaně (více než 3 návštěvy). 18 % je zde podruhé, 6 % po třetí. 29 % návštěvníků navštěvuje město několikrát ročně a 7 % respondentů navštíví město asi jednou ročně nebo jednou za tři roky. Odpověď *„pravidelně jednou za…“* zodpovědělo 17 % návštěvníků, kteří nejčastěji odpovídali jednou za týden nebo 14 dní, kdy se jednalo převážně o obyvatele sousedního města Kopřivnice.

Graf 7: Návštěvnost MPR Štramberk

Otázka č. 3: Ve kterém ročním období do Štramberku zpravidla zavítáte?

Polovina návštěvníků a turistů nejčastěji navštíví Štramberk v letní sezóně, přes čtvrtinu lidí (28 %) zavítá do města na jaře, 17 % respondentů navštěvuje Štramberk na podzim a nejméně návštěvníků (4 %) tu je přes zimu.

Graf 8: Období návštěvnosti MPR Štramberk

Otázka č. 4: Jak dlouho se zdržíte v tomto městě?

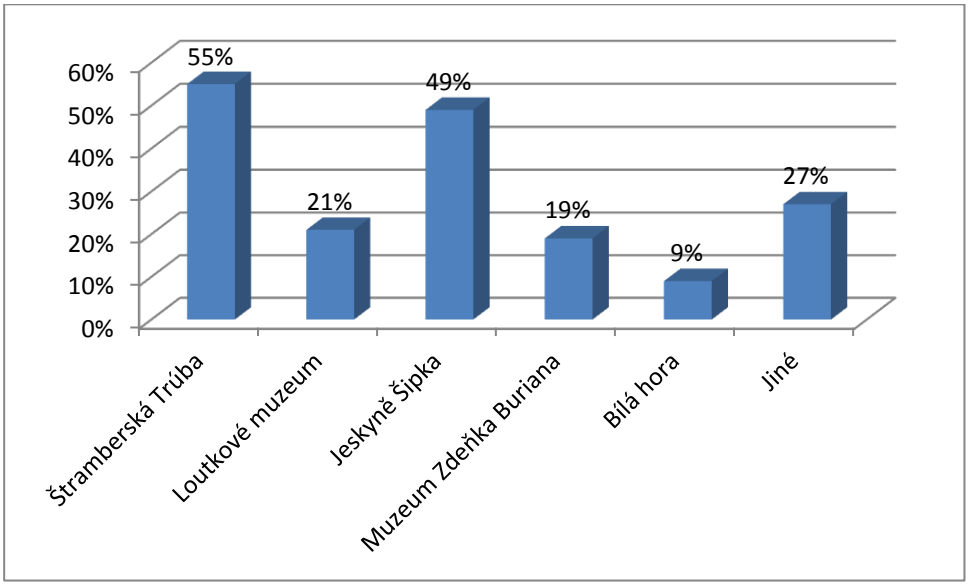
Nabízené odpovědi byli: kolik hodin tu návštěvníci stráví (bez přenocování), nebo kolik dnů se zde zdrží. 61 % návštěvníků odpovědělo, že tu stráví pouze několik hodin. A to nejčastěji 2 - 3 hodiny. Zbylých 39 % (44 respondentů) zůstávalo přes noc ve městě a jednalo se převážně o 2 – 5 dnů. Takto odpovídali turisti, kteří zde byli u příbuzných či na dovolené.

Otázka č. 5: Jak dlouho se zdržíte v České republice? (pouze pro cizince)

Mezi dotazovanými byli pouze 3 cizinci, dva z nich tu byli pouze na prodloužený víkend, tedy na 3 dny. Další cizinka, zde byla navštívit příbuzné a zdržovala se zde po dobu 1 – 2 týdnů.

Otázka č. 6: Co hodláte v tomto městě nebo jeho okolí navštívit a nebo jste již navštívil?

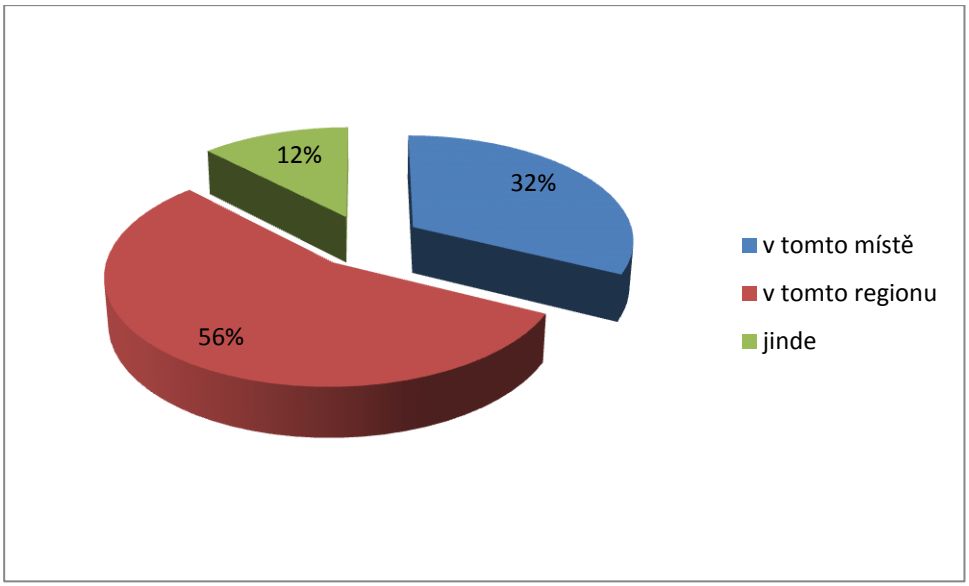
Zde mohli respondenti uvádět více odpovědí. Nejčastěji navštívenou památkou je jednoznačně Štramberská Trúba. Více než polovina návštěvníků či turistů během svého pobytu tuto dominantu města navštíví. Jeskyně Šipka láká 49 % respondetů. Pro 40 % turistů a návštěvníků byla atraktivní muzea. 21 % respondentů navštívilo Loutkové muzeum a 19 % si prohlédlo Muzeum Zdeňka Buriana. Téměř 1/3 uvedla i jiná místa. Jednalo se převážně o návštěvu blízkého města Rožnov pod Radhoštěm, Ostravy nebo navštívení koupaliště v Novém Jičíně. Mezi odpovědi se našla i Lysá hora nebo arboretum nacházející se přímo ve městě Štramberk.

Graf 9: Navštívená místa ve Štramberku a okolí

Otázka č. 7: Pokud jste zde na více dnů, kde jste ubytován?

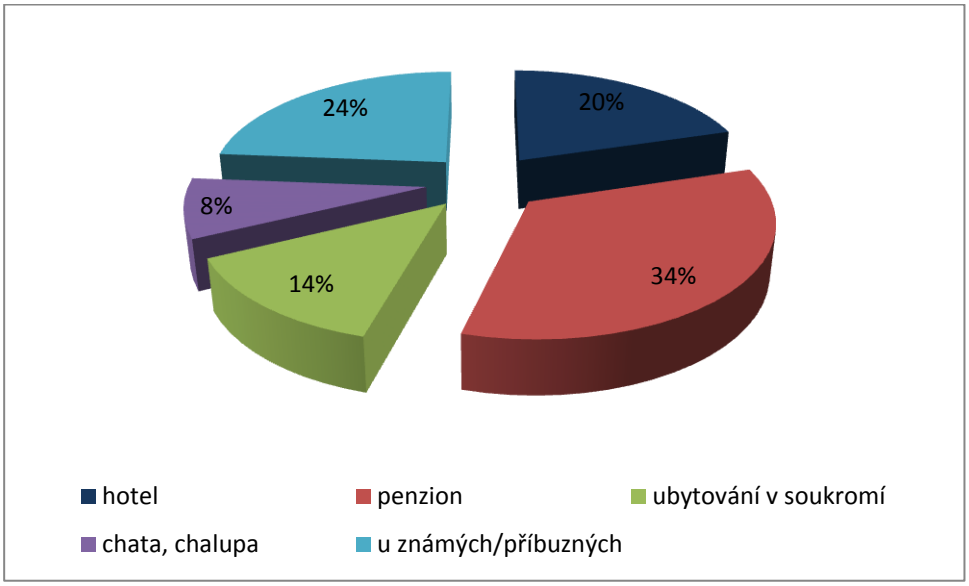
Přímo ve městě Štramberk se ubytovalo 32 % respondentů, kteří zde strávili více dnů, viz otázka číslo 4. Přes polovinu dotazovaných (56 %), jak zobrazuje Graf 10, bylo ubytováno jinde v Moravskoslezském regionu. Zbylých 12% bylo ubytováno mimo tento region.

Graf 10: Místo ubytování turistů MPR Štramberk

Otázka č. 8: Pokud zde budete nocovat, v jakém zařízení to převážně bude?

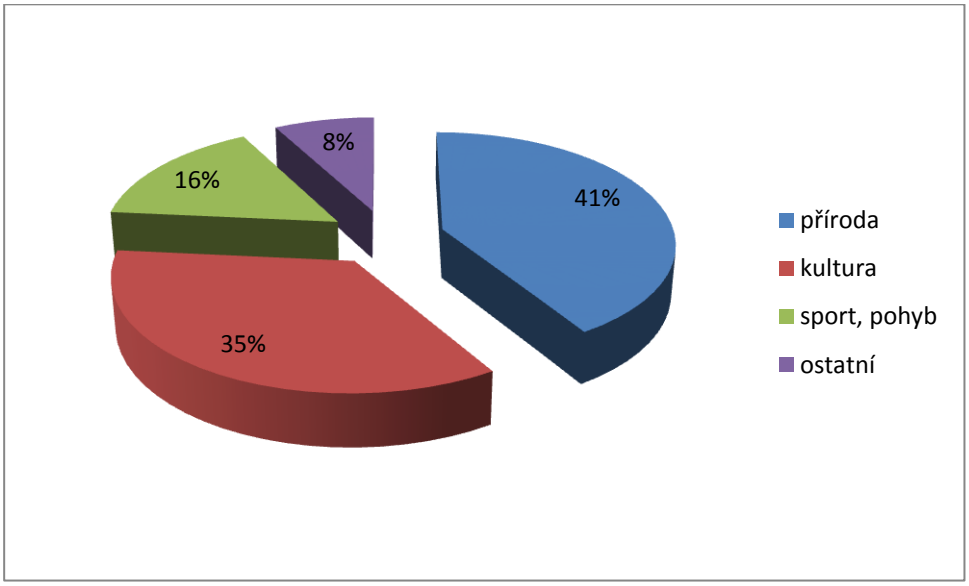
34 % turistů, kteří stráví ve Štramberku více než jeden den, využívá, jak můžeme vidět v Grafu 11, jako ubytovací zařízení penzion. O 10 % méně, čili 24 % turistů se ubytuje u svých známých nebo příbuzných, dalších 20 % využívá k ubytování hotel a ostatní turisté jsou ubytovaní v soukromí nebo chatách a chalupách.

Graf 11: Využívané ubytovací zařízení turisty Štramberku

Otázka č. 9: Jaké byly Vaše priority při výběru tohoto regionu?

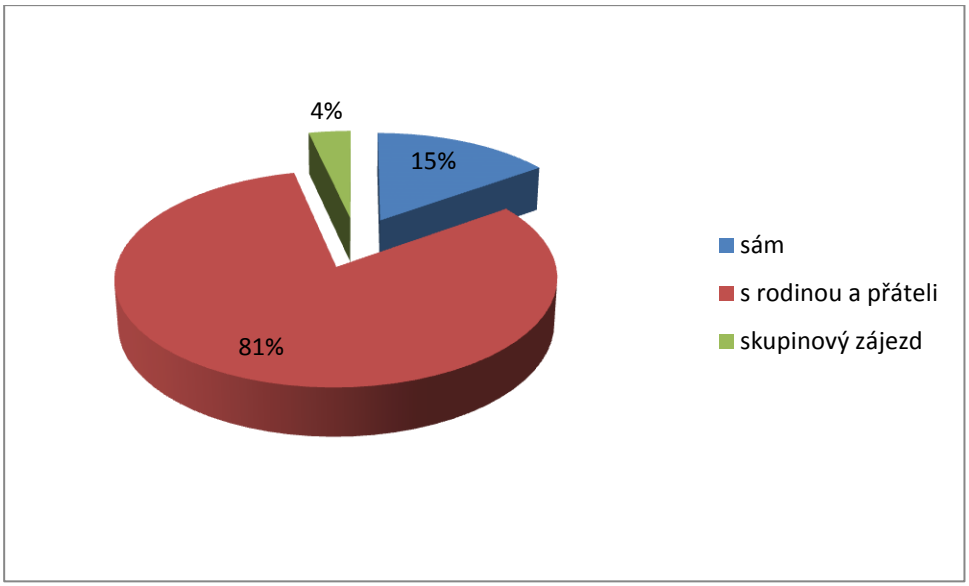
Na tuto otázku mohli respondenti vybrat ze 4 kategorií. Příroda lákala turisty nejvíce, celých 41 % (Viz Graf 12) vybírá tento region právě kvůli přírodě, nejčastějším důvodem byla krajina a lesy, a také klidné prostředí bez hluku. Dále sem návštěvníci jezdí kvůli kultuře, tuto možnost vybralo celkem 35 % respondentů. Mezi nejčastější priority zde jednoznačně patří historická města a památky, ale také kulturní akce a zábava. Ve Štramberku mezi nejzajímavější kulturní akce a zábavu patří především poutě. Dalších 16 % respondentů si vybralo tento region kvůli sportu a pohybu, nejčastěji se jednalo o rekreační sport a turistiku a o aktivní rekreaci. Nejméně respondentů volilo ostatní priority (8 %) jednalo se o soukromé důvody.

Graf 12: Priority při výběru Moravskoslezského regionu

Otázka č. 10: S kým cestujete?

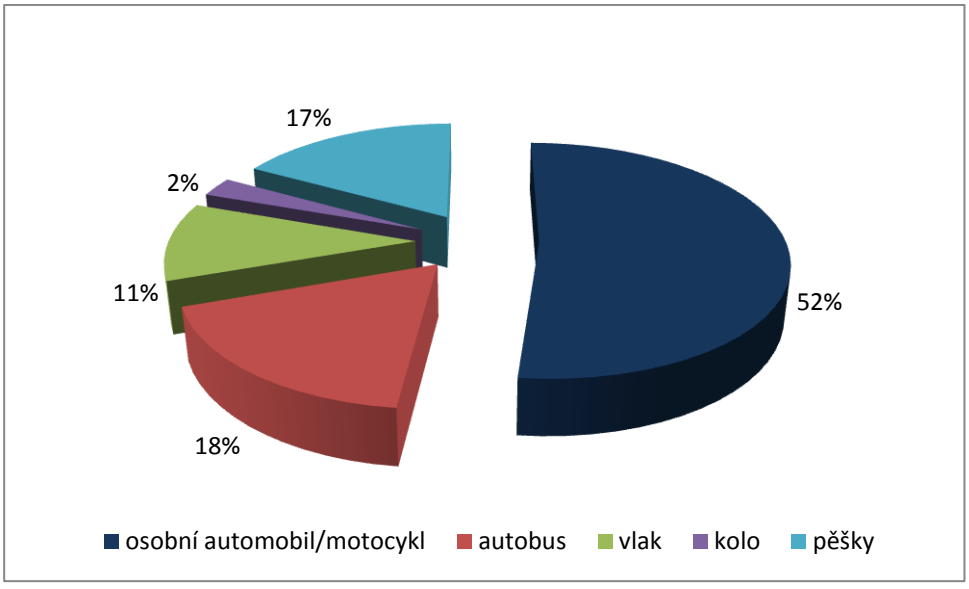
Respondenti měli na výběr ze 4 možností. Graf 13 zobrazuje pouze tři možnosti, protože nikdo nezvolil možnost cestování jinak, než těmito 3 způsoby. Nejvíce návštěvníků cestuje s rodinou a přáteli (81 %), samostatně cestuje pouze 15 % návštěvníků a pouhé 4 % respondentů bylo ve Štramberku skupinovým zájezdem.

Graf 13: S kým respondenti cestují do MPR Štramberk

Otázka č. 11: Jaký dopravní prostředek jste použil (a)?

Respondenti uváděli ten dopravní prostředek, kterým se dostali do Štramberku. Polovina dotazovaných (Viz Graf 14) použila k dopravě osobní automobil nebo motocykl, 17 % do Štramberku dorazilo pěšky, jednalo se především o obyvatele ze sousedních měst. 18 % respondentů jako dopravní prostředek použilo autobus, 11 % dotazovaných přijelo do Štramberku vlakem. Nejmenší počet dotazovaných (2 %) přijelo na kole. Opět se jednalo o návštěvníky ze sousedních měst a mladší generace.

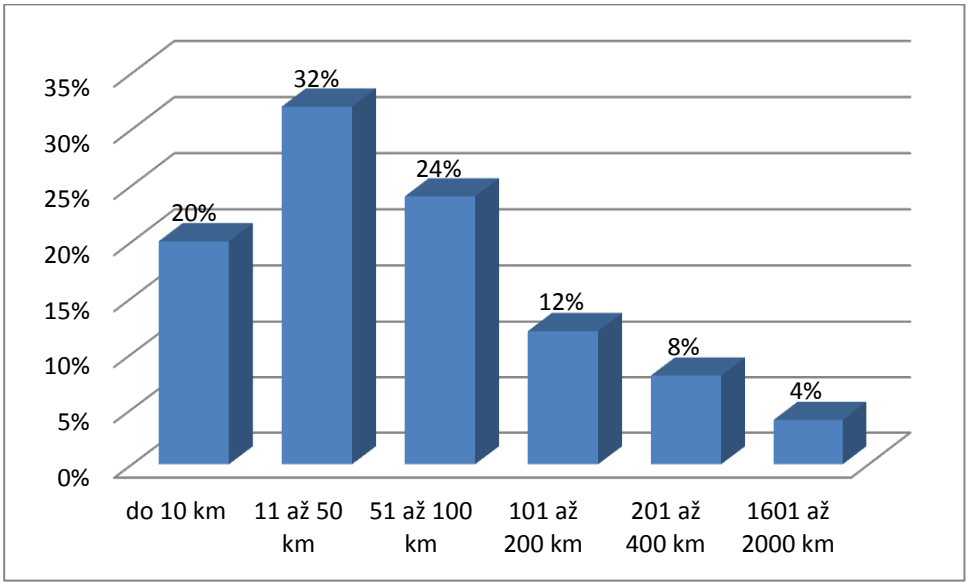
Graf 14: Použitý dopravní prostředek do Štramberku

Otázka č. 12: Jste ochoten uvést konkrétní místo Vašeho trvalého bydliště?

Respondenti mohli uvést bud konkrétní město nebo jen kraj či část státu, ve kterém bydlí. Nejvíce dotazovaných bylo právě z Moravskoslezského kraje, kde se nachází město Štramberk. Konkrétně z měst Kopřivnice, Valašské Meziříčí, Příbor. Dále pocházeli respondenti ze Zlínského kraje, Olomouckého kraje a Jihomoravského kraje. 2 slovenští návštěvníci byli z Bratislavy a jedna turistka z Velké Británie, která má místo trvalého bydliště poblíž Londýna.

Otázka č. 13: Odhadněte vzdálenost místa z Vašeho bydliště do toho místa?

Tato otázka navazuje na předchozí otázku. Jak můžeme z Grafu 15 vyčíst, 76 % návštěvníků je ze vzdálenosti do 100km. Nejčastěji odpovídaná vzdálenost 11 – 50 km (32 %) souhlasí, že návštěvníci pochází z Moravskoslezského kraje. Možnost 51 - 100 km (24 %) souhlasí s polohou Zlínského kraje či Olomouckého kraje. Se vzdáleností 101 – 200 km (12 %) pak souhlasí Jihomoravský kraj. Se vzdáleností do 400 km si můžeme spojit návštěvníky z Bratislavy. Nejdelší vzdálenost přiřazujeme k návštěvnici z Velké Británie.

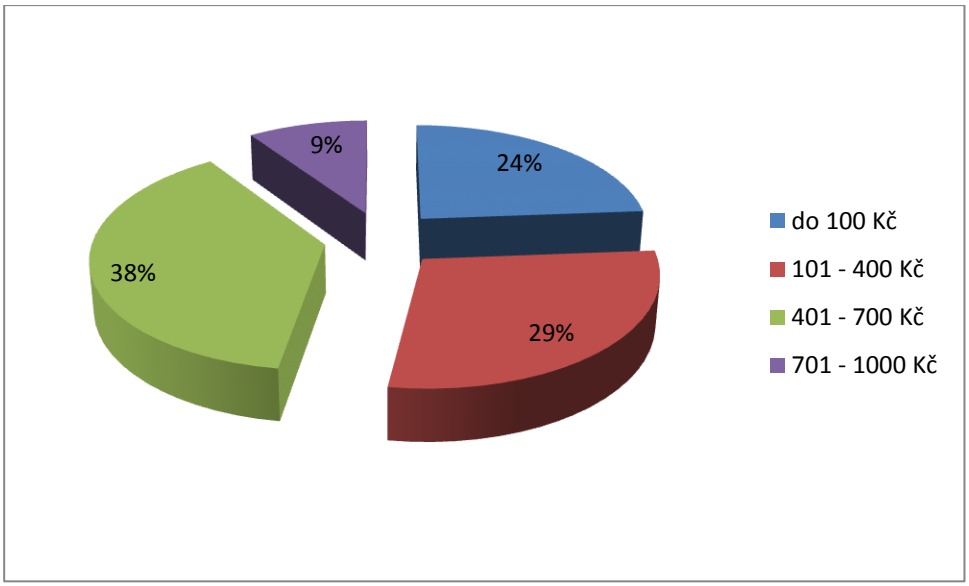
Graf 15: Vzdálenost bydliště respondentů od Štramberku

Otázka č. 14: Kolik peněz průměrně vydáte na osobu a den v Kč (bez cestovních výloh)?

Tato otázka se dělila do 3 kategorií:

a) za ubytování

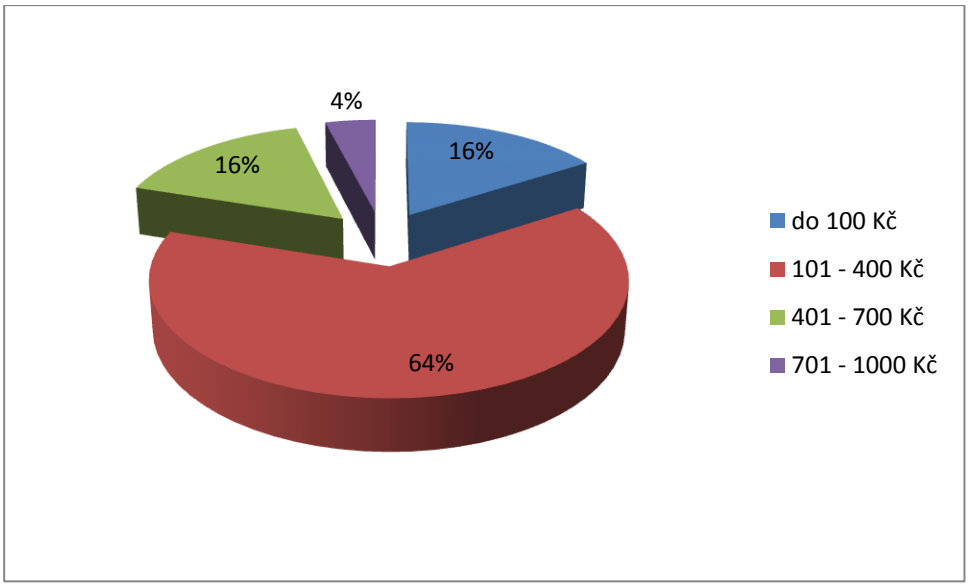
Za ubytování průměrně utratí denně 401 – 700 Kč 38 % respondentů (Viz Graf 16), 29 % utratí 101 – 400 Kč za osobu a den a jenom 9 % lidí utratí 701 – 1000 Kč. 24 % respondentů uvedlo, že utratí za ubytování maximálně do 100Kč, jedná se o návštěvníky, kteří jsou ubytováni u známých nebo příbuzných. Odpověď nad 1000 Kč nezvolil nikdo z dotazovaných.

Graf 16: Průměrné výdaje za ubytování

b) za stravování

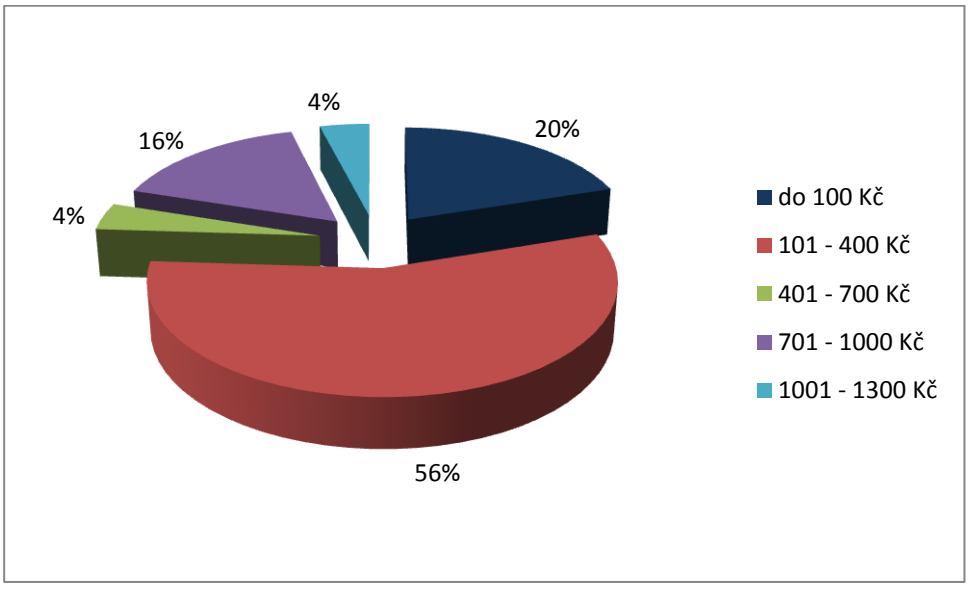
Za stravování průměrně utratí nejvíce návštěvníků (64 %) 101 – 400 Kč denně (Viz Graf 17), nastejno pak vyšla útrata do 100 Kč (16 %), i v tomto případě část z těchto respondentů byla ubytována u příbuzných, tudíž ani za stravu nemusela tolik platit. A dalších 16 % respondentů odpovědělo, že utratí 401 – 700 Kč a jen 4% utratí za stravu průměrně 701 – 1000 Kč. Odpověď nad 1000 Kč nezvolil žádný z respondentů.

Graf 17: Průměrné výdaje za stravování

c) za vedlejší výdaje/nákupy

Zde byla nejčastější odpovědí opět částka 101 – 400 Kč a odpovědělo tak 56 % respondentů (Viz Graf 18). 20 % utratí v průměru pouze do 100 Kč, 16 % utratí až 701 – 1000 Kč. Po 4 % jsem zaznamenala odpovědi 401 – 700 Kč a 1001 – 1300 Kč průměrně za den. Nikdo z dotazovaných neutratí za vedlejší výdaje více než 1300 Kč.

Graf 18: Průměrné výdaje za vedlejší výdaje a nákupy

3.6 Profil návštěvníka městské památkové rezervace Štramberk

Podle získaných údajů z dotazníkového šetření byl vytvořen profil typického návštěvníka městské památkové rezervace. Návštěvníkem je žena ve věku 36 – 45 let, která má ukončené středoškolské vzdělání. Město navštěvuje několikrát ročně, převážně v létě, důvodem cesty je výlet s rodinou a přáteli s použitím osobního automobilu jako dopravního prostředku. Ve Štramberku stráví maximálně 3 hodiny. Město ji láká hlavně kvůli krásné krajině a klidnému prostředí bez hluku. Při své návštěvě města zavítá k přírodní památce Jeskyni Šipce. Zajímá se i o kulturu a navštívení památek, především Štramberské Trúby. Dále ji lákají i kulturní akce a zábava. Pochází z Moravskoslezského kraje, či Zlínského kraje, ze vzdálenosti do 50 km od Štramberku. Útrata za stravování je do 400Kč a vedlejší výdaje jsou také do 400 Kč. Pokud by se zde ubytovala, využila by penzion v tomto regionu a průměrná útrata za ubytování by byla do 700 Kč.

3.7 Diskuse výsledků

Návštěvníky a turisty města Štramberk nejvíce láká dřevěná architektura města – roubené domy, kulturní památka hrad Trúba a příroda. Město si je toho dobře vědomo a od roku 2003 provádí postupně opravy všech roubených domů a historického jádra města. Za uplynulých 15 let je možno zaregistrovat výrazné zlepšení vzhledu jednotlivých památkových objektů města. Pozitivním faktorem pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu je, že do opravených roubených domů se vracejí lidé, čímž se daří stabilizovat osídlení centra města. Historické jádro se nevylidňuje, v roce 1991 bylo nahlášeno k trvalému pobytu v centru města 611 obyvatel, k roku 2011 to bylo už 687 obyvatel. Díky trvalému osídlení městské památkové rezervace Štramberk má turista a návštěvník možnost setkání s místními obyvateli a seznámení s jejich zvyky a tradicemi. Většina domů se využívá k bydlení, podnikání, ale také k ubytování návštěvníků. Další pozitivním faktorem pro rozvoj cestovního ruchu města je i bohatý kulturní a společenský život. Na náměstí jsou konány nejen tradiční poutě, ale i jarmarky, koncerty, šermířská klání a další akce, které navštěvuje mnoho turistů.

Hrad Trúba zaznamenal od roku 2012 výrazný pokles návštěvnosti. Přibližně o 25 % oproti roku 2011, kdy hrad navštívilo 59 925 návštěvníků. V roce 2013 byl pokles návštěvnosti oproti roku 2011 už o 40 %. Rapidní pokles návštěvnosti je převážně

z důvodu průběžných oprav hradu. Jedná se o finančně i časově velmi náročnou akci, která bude v roce 2017 končit a tak se předpokládá, že návštěvnost opět poroste. Hrad je stále jedna z nejnavštěvovanějších atraktivit Štramberku.

Neziskové občanské sdružení Rytíři hradu Štramberk, které mimo jiné mají na starosti podporu rozvoje hradu, plánuje na rok 2015 nový kulturní projekt zaměřen na děti. Chtějí zrealizovat živý naučný program, například kovářskou výheň, hrnčířský kruh či historické kostýmy. Prostřednictvím těchto programů se návštěvníci seznámí zajímavou a živou formou s historií, řemesly, tradicemi a přírodou Štramberku, Beskyd a Valašska. Nový projekt jistě přivede do městské památkové rezervace více návštěvníků a turistů.

Negativní postoje mají návštěvníci a turisté k nevhodné a značně přerostlé zeleně na náměstí, která ničí charakter města. Pro město by bylo dobré se tímto problémem v příštím období zabývat.

Velký problém také vidí návštěvníci a turisté v malé kapacitě parkovacích míst. Parkoviště jsou značena nepřehledně nebo jsou zde místa na parkování převážně na parkovací kartu, tedy pouze pro obyvatele města. Tento problém plánuje město v příštích letech zlepšit - vybudováním nových záchytných parkovišť pro turisty. Tímto by měl být omezen vjezd osobních automobilů návštěvníků a turistů až do centra města. To by mělo vést ke zlepšení životního prostředí v městské památkové rezervaci Štramberk.

Prohlášení města v roce 1969 jako městkou památkovou rezervaci bylo převážně přínosné. Díky programu regenerace MPR Štramberk se od roku 1991 rozvinul cestovní ruch: ubytování, restaurace, služby, výroba a distribuce štramberských uší, piva a vzniklo několik desítek nových pracovních míst. Pozitivním dopadem cestovního ruchu je i následný rozvoj kulturního a společenského života, který láká spousty návštěvníku, štramberské akce jsou celoročně hojně navštěvovány. Program městské památkové rezervace pomohl zachránit a renovovat desítky kulturních památek, přilákal k bydlení v centru mladé lidi, motivoval podnikatele i občany, rozvinul cestovní ruch a společenský život. Ročně městskou památkovou rezervaci Štramberk navštíví okolo 250 tisíc návštěvníků.

4 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat postoje návštěvníků a turistů k městské památkové rezervaci Štramberk a zhodnotit význam MPR pro cestovní ruch města. Na základě dotazníkového šetření sestavit profil návštěvníka Štramberku.

V teoretické části jsou shrnuty podstatné údaje o Štramberku. Zjištěny byly základní informace o historii města, kulturních i přírodních památkách, představena byla typická lidová architektura a nejznámější osobnosti města. Čerpala jsem z knižních zdrojů, internetových zdrojů a osobních rozhovorů s obyvateli a zaměstnanci města.

V praktické části byla popsána dopravní infrastruktura, uvedeny možnosti ubytovacích a stravovacích zařízení. Dále byly zjištěny a prezentovány statistiky návštěvnosti některých atraktivit města, tyto informace mi poskytla zaměstnankyně informačního centra Štramberk.

Důležitou součástí práce bylo dotazníkové šetření mezi návštěvníky a turisty městské památkové rezervace Štramberk, které bylo prováděno od března 2013 do února 2014. Ze získaných výsledků průzkumu byl sestaven profil návštěvníka, na základě kterého se ukázalo, že město je spíše regionálním výletním místem, ale více jak polovina návštěvníků se opakovaně vrací. Také jsem provedla analýzu postojů návštěvníků a turistů k městské památkové rezervaci. Postoje návštěvníků jsou převážně pozitivní. Jediné negativní postoje vidí v malé kapacitě parkování. Prohlášení města za městskou památkovou rezervaci vidí návštěvníci jednoznačně za přínosné.

Město by se mělo zaměřit na to, aby se návštěvníci zdrželi v městské památkové rezervaci Štramberk déle než pár hodin. Možným řešením by mohla být například speciální vstupenka, která by zahrnovala vstup do více míst a objektů. Důležité je také nabídnout kvalitní ubytování za rozumnou cenu. Vhodná by byla i cílená propagace města a jednotlivých akcí.

Já osobně jsem si Štramberk zamilovala a s radostí se do něj budu vracet.

Seznam bibliografických zdrojů

[1] ADAMEC, Josef. *Štramberk - Moravský Betlém: 650 let od založení města Štramberka 1359-2009*. 1. vyd. Redaktor Jiří Jurok. Nový Jičín: Muzeum Novojičínska, 2009, 321 s. ISBN 978-80-254-4522-8

[2] ADAMEC, Josef. *Šest rodáků ze Štramberka*. Štramberk: Šmíra-Print, 2009. ISBN 978-809-0433-625.

[3] BLAHUTOVÁ, Michaela. *Štramberk: příroda a pravěk*. 1. vyd. Štramberk: Město Štramberk ve spolupráci s Muzeem Novojičínska, 2010, 179 s. ISBN 978-80-254-6046-7.

[4] ŠMÍRA, Pavel. *Štramberk: zastavený okamžik*. Ostrava: Šmíra-Print, c2012, 408 s. ISBN 978-80-87427-39-2.

Seznam internetových zdrojů

[5] Město Štramberk. *Štramberk* [online]. Public4u © 2000-2014 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: http://www.stramberk.info/cs/mesto-stramberk/

[6] Historie hradu Štramberk. *Štramberská trůba* [online]. © 1997- 2014 Valašské království®[cit.2014-03-29]. Dostupné z: http://www.stramberskatruba.cz/cs/stramberska-truba/historie

[7] Jeskyně Šipka. *Beskydy* [online]. Copyright (C) 1998-2014 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: http://zajimavosti.beskydy.cz/content/beskydy-moravskoslezsky-kraj-stramberk-jeskyne-sipka-ve-stramberku.aspx

[8] Jeskyně Šipka. *Štramberk* [online]. Public4u © 2000-2014 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: http://www.stramberk.info/dr-cs/10-narodni-prirodni-pamatka-sipka-zastaveni-c-2-naucne-stezky.html

[9] Národní sad. *Štramberk* [online]. Public4u © 2000-2014 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: http://www.stramberk.info/dr-cs/330-narodni-sad-zastaveni-c-1.html

[10] Jurův kámen. *Štramberk* [online]. Public4u © 2000-2014 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z:http://www.stramberk.info/dr-cs/338-juruv-kamen-zastaveni-c-4-naucne-stezky.html

[11] Botanická zahrada a arboretum. *Astronomické cestování* [online]. 2007–2013 [cit.2014-03-30].Dostupné z: http://www.astrocesty.eu/lokality/detail/botanicka-zahrada-a-arboretum-stramberk.html

[12] Horní Bašta. *Štramberk* [online]. Public4u © 2000-2014 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.stramberk.cz/dr-cs/340-horni-basta-zastaveni-c-6-naucne-stezky.html

[13] Náměstí. *Štramberk* [online]. Public4u © 2000-2014 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.stramberk.info/dr-cs/341-namesti-zastaveni-c-7-naucne-stezky.html

[14] Zdeněk Burian. *Turistické regiony a oblasti České republiky: Beskydy a Valašsko* [online]. 1998-2014 [cit. 2014-04-04]. Dostupné z: http://www.38.oblast.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=67037

[15] Štramberská Trúba: Otevírací doba. *Hrad Štramberk* [online]. 1994-2014 [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: http://www.stramberskatruba.cz/cs/stramberska-truba/oteviraci-doba

[16] *Muzeum Zdeňka Buriana* [online]. 2000-2014 [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: http://www.zdenekburian.cz/

[17] Informační centrum. *Štramberk* [online]. 2000-2014 [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: http://www.stramberk.info/cs/informacni-centrum/

[18] Počty obyvatel v obcích. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2014 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx¨

[19] Legislativa památkové péče. *Moravskoslezský kraj* [online]. 2014 [cit. 2014-04-08].Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/pamatkova_pece_legislativa.html

[20] Parkování ve Štramberku. *Štramberská trúba* [online]. 2012 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z:http://www.stramberskatruba.cz/cs/stramberska-truba/novinky-na-trube/320-jak-dojet-do-stramberka-a-zaparkovat

[21] Památkově chráněná území. *Národní památkový ústav* [online]. Národní památkový ústav,©2003-14 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://www.npu.cz/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chranena-uzemi/

[22] NOVOSAD, Jaroslav. *Koncepce a priority Programu regenerace Městské památkové rezervace Štramberk pro období 2013 – 2017*. Štramberk, 2012.

Přílohy

Příloha 1 : Dotazník pro návštěvníka destinace

Příloha 1

D O T A Z N Í K (typ BP – B)

Pro návštěvníka vybrané destinace (místa, města) – společná část

1. Jaký je hlavní důvod Vaší návštěvy?

dovolená,odpočinek	výlet	návštěva příbuzných,známých	jiné důvody……
pouze projíždím	služební cesta	zdravotní pobyt, léčení, lázně	

2. Jak často navštěvujete toto město (místo)?

poprvé	podruhé	potřetí	několikrát ročně
asi jednou ročně	asi jednou za tři roky	pravidelně jednou za……	

3. Ve kterém ročním období do tohoto místa zpravidla zavítáte?

jaro	léto	podzim	zima

4. Jak dlouho se tentokrát zdržíte v tomto městě (místě)?

kolik hodin (bez přenocování)……..	kolik dnů ……..

5. Jak dlouho se tentokrát zdržíte v České republice (pouze pro cizince)?

kolik hodin (bez přenocování)……..	kolik dnů ……..

6. Co hodláte v tomto městě (místě) nebo jeho okolí navštívit a nebo jste již navštívil?

(každý student doplní podle místa, ve kterém bude provádět průzkum, je důležité pro budoucí odhad počtu tuzemských a zahraničních turistů v daném místě)

Štramberská Trůba	Loutkové Muzeum	Muzeum Zdeňka Buriana	jiné ……
Jeskyně Šipka	Bílá hora		

7. Pokud jste zde na více dnů, kde jste ubytován?

v tomto místě	v tomto regionu	v Praze	na více místech	jinde

8. Pokud zde budete nocovat, v jakém zařízení to převážně bude?

hotel	ubytování v soukromí	chata, chalupa	jinak ……
penzión	kempink/tábořiště	u známých/příbuzných	

9. Jaké byly Vaše priority při výběru tohoto regionu ? (uveďte i více odpovědí)

příroda	čisté životní prostředí	klidné prostředí bez hluku	lesy, krajina	vodní plochy a toky
kultura	historická města a památky	dobře vybavená zařízení pro turisty		kulturní akce a zábava
sport, pohyb	výkonnostní sport	rekreační sport,turistika		aktivní rekreace
ostatní	pracovní důvody	soukromé důvody	jiné……	

10. Jak cestujete?

sám	s rodinou nebo přáteli	skupinový zájezd	jinak……..

11. Jaký dopravní prostředek jste použil (a) ? (uveďte jen dopravní prostředek do tohoto města)

osobní automobil/motocykl	autobus	vlak
kolo, lyže	loď	pěšky
jiný způsob přepravy……..		

12. Jste ochoten uvést konkrétní místo Vašeho trvalého bydliště (buď město, či kraj nebo část státu, ve kterém bydlíte?

……

13. Odhadněte vzdálenost z místa Vašeho bydliště do tohoto místa?

do 10 km	11 až 50 km	51 až 100 km	101 až 200 km
201 až 400 km	4001 až 800 km	801 až 1200 km	1201 až 1600 km
1601 až 2000 km	2001 až 3000 km	3001 až 5000 km	5001 a více

14. Kolik peněz průměrně vydáte na osobu a den v Kč (bez cestovních výloh) ?

za ubytování	do 100	101-400	401-700	701-1000	1001-1300	nad 1300
za stravování	do 100	101-400	401-700	701-1000	1001-1300	nad 1300
vedlejší výdaje/nákupy	do 100	101-400	401-700	701-1000	1001-1300	nad 1300

15. Údaje o Vás:

pohlaví	muž	žena					
stát, ve kterém máte trvalé bydliště	Rakousko	Německo	Holandsko	Slovensko	Francie	Polsko	
	jiný, uveďte který……..						
věk	do 17 let	18-25	26-35	36-45	46-55	56 a více	
vzdělání	základní/vyučen		střední		vysokoškolské		

Místo: Tazatel: Datum: